

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.

Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő:

Felelős szerkesztő:

Wasserstrom Sándor - Leitner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Hírközlési és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lej. Külföldön: 120-80, 45, 25 ck,
180, 95, 50 dinár. 25-15 Pengő. 10-6 Dollár.

Az ötvenedik nap

Hétszer hét hetet kell számolni, pé- szach első napjától és akkor ünnepelhetjük a Tóra adásának ünnepét, a Sevuot-ot. Ez- ért nevezi a Tóra is a hetek ünnepének, mert ekkor nem kell többé számlálni a szfirát. Ekkor áldozták őseink gabonájuk el- ső termését a Templom oltárán és ekkor mentek fel Jeruzsálembe bemutatni a ter- més zseugéjét. Ez a nap volt az egyiptomi kivonulás után az ötvenedik nap is, amikor a Szináj hegyén a Tóra-adás történelmi té- nye bekövetkezett.

Ekkor kaptuk a tizparancsolatot, ame- lyet a mózesi kőtáblák tartalmaztak. 3431 esztendeje ennek és mi több mint három és fél évezreden át hirdetjük a szülőtiszteletet, a bálványimádás tilalmát, a ne lopj, ne csalj és ne ölj örök ígét. Meg azt, hogy ne kívánd a másét. Felmerül bennünk a ké- tely, vajjon jól hirdettük-e eddig az örök ígétet? Vajjon ennek a szellemében élünk- e mi és elfogadták-e az emberiség milliárd- jai is, akik száz emberöltőn át folyton hal- lották az Igét és — nem annak szellemében éltek.

Beszélünk előbb talán rólunk — zsidók- ról. Ha önmagunkba nézünk és alaposan vizsgálgatjuk lelkünket, rámondhatjuk-e vajjon nyugodt lélekkel önmagunkra, hogy a szináji kinyilatkoztatás szellemében élünk? Sajnos, be kell valljuk Mátán-Tóra ünnepén, hogy nem járunk elől jó példával, mert vannak közöttünk számosan, akik nem élnek a Kinyilatkoztatás alaptezíseinek szel- lemében.

A három és fél évezred távlatában ta- lán soha annyira nem gyűlölték egymást az emberek, mint éppen napjainkban. A bál- ványimádás és emberi személyek kultusza soha nem tobzódott úgy mint ma, a hitleri Németország tagadja a legemberibb paran- rancsok isteni szikráját és a „ne ölj“ jelsza- vát ki akarja tagadni az emberi gondolat- világ alapvető tételeiből. A gyűlölet, a má- sának kívánása és annak elrablásának szán- déka soha nem volt talán oly nyersen ki- érezhető az emberek cselekedetében, mint napjainkban.

Gondolkoznunk kell a Sors ilyen ke- lény megpróbáltatásain és amikor a Tizpa- rancsolat adásának örök emlékünnepeit ül- jük, a tavaszi ujjábredés csodaszép ünne- pét, ezt a két napos zsidó halleluját, akkor eszméljünk arra, hogy a zsidó küldetés nem csak a Kinyilatkoztatás hirdetésében, hanem annak szellemében való cselekvés, az igazi zsidó misszió. Ha pedig mi ennek a misszió- nak szellemében dolgozunk és ennek irány- vonalába állítjuk be életünk minden meg- nyilvánulását, akkor valószínűleg a többi népek, akik ma tagadni próbálják ezeket az emberi lét legigazabb alapvető törvényeit, más belátásra jutnak és szintén olyan szel- lemében fognak élni, amely bizonyára a jobb emberi lét alapjait fogja jeleníteni, minden zsidó kereszttől.

A nyugtalanság nem csökken, de

Palesztina 400.000 főnyi zsidósága bámulatos önuralommal türi az arab terrorakciókat

Míg az arab Jaffa sorvad, Tel Aviv lázasan építi új kikötőjét

Sir Artur Wauchope főkörmányzó előtt megjelent a napokban egy zsidó delegáció amelynek első szónoka Dizengoff tel-avivipolgármester volt, aki a következő szavakat mondotta a főkörmányzónak:

— „Tel-Aviv 150.000 főnyi zsidósága nagy önuralommal és bámulatos türelemmel nézte, hogy Jaffa 40.000 főnyi arabsága mennyire terrorizálja az országot. Köny- nyen elképzelheti főkörmányzó ur, hogy mi történt volna, ha a zsidók nem tanusítanak ennyi nyugalmat és a szeméremért elvet vallják.“

Ebben az egy kijelentésben benne van az egész palesztinai zsidóság gondolatvilága. 150.000 tel-avivi öntudatos zsidó és a többi palesztinai zsidóság, mind a 400.000 főnyi nem gyáva és nem ijedős, de tudja jól, hogy ereje és biztosított jogai birtokában, ezek- nek a kilengéseknek el kell mulni, mert a zsidóság célja, amely felé halad, oly igaz és oly örök, hogy azt az arab rablók sem tudják vitássá tenni.

Bámulatos az önuralom, ahogy ezeket a keserves idöket átéli a palesztinai jisuv. Öntudattal, bátorsággal, igaza és ereje tudatában. De bizonyos és ez kitetszik Dizengoff és a többiek beszédéből is, hogy mélységes keserőséggel vannak eltelve szíviükben, fő- képen az angol közöny ellen. Mert hihetetlen, hogy ne lehessen egy országban száz- percentes rendet tartani, ha azok akarják, akiknek kezében a fegyveres hatalom van. Ha az angolok akarják, akkor nem történne semmi kilengés, mert szeretnénk látni azt az elszánt arab táborát, amely ha látná, hogy statárialiter föbelövik a támadókat, az ilyen elrettentő példa után még bármit is merészelnének tenni. De amikor ezzel szem- ben azt látják, hogy az arabok féltig-meddig büntetlenül követhetik el gázságaikat és senki sem torolja meg azt kíméletlenül, kétség és keserűség tölti el szíviüket. De mostanig még uralkodnak magukon. Viszont nem lehet tudni, hogy nem-e veszíti el türelmét a jisuv, hiszen legalább 100.000 főnyi fegyveres, kiképzett, háborutviselt bátor zsidó férfi van közöttük, akik nem ijednének meg attól sem, ha fegyverrel kellene meg- védni azt az utolsó talpalatnyi földet, amelyet ki akarnak huzni lábuk alól a német pénzen táplált gyűlölet arabjai.

Épül Tel Aviv kikötője

A jaffai kikötő és hajómunkások nagy gyűlést tartottak, amelyen kimondták, hogy minden erővel odahatnak, hogy a tel-avivi kirakodást megakadályozzák és az engedélyezett kikötő építését lehetetlenné tegyék. Ennek dacára a zsidóság a legna- gyobb erőfeszítéssel építi ki az új tel-avivi kikötőt, amely teljesen kihaltá teszi és el- sorvasztja az arab lakta Jaffát.

810 ARABOT ÉS 58 ZSIDÓT TARTÓZTATTAK LE

eddig az angol hatóságok. Az angol katonas- ság az ország exponáltabb helyein erős csapatokat koncentrált. Ezzel dokumen- tálni akarják, hogy az angol haderő kellő pillanatban a legnagyobb eréllyel fog fel- lépni. Ma már az angol hatóságok is látják, hogy az arab megmozdulás nem áll meg a zsidók terrorizálásánál, hanem a keresz- tény lakosságra nézve is veszélyt rejt ma- gában, hiszen már keresztény halottai és vannak az arab ortodoxoknak, sőt an-

gol rendőrök és katonák is vannak az áldo- zatok között.

A főkörmányzó rendelkezése alapján már előzetes parancs nélkül is letartóztat- ható bárki, aki renitenskedik. A másik rende- let szerint, aki fegyvereket gyárt vagy elad, minden bírót eljárás nélkül elzárható. Aki kézitusára alkalmas késeket, vagy törö- ket gyárt, az is letartóztatandó és három évig terjedő börtönbüntetését kaphat.

A jeruzsálemi óvárosokból sokan átköl- töztek a zsidólakta helyekre, ma már alig 200 zsidó tartózkodik még ott.

Az arab tüntetők és az angol rendőrök között tegnap újabb összetűzés volt. Az arab „Alliwa“ lap azt írja egyik cikkében, hogy ők nem 400.000 palesztinai zsidó, hanem a tizenhatmilliónyi világzsidóság ellen har- colnak.

A Rison Lecion, Saron, Petach Tikvah és Rechobot kolóniákon, ahol eddig arabokat foglalkoztattak, most zsidó munkásokat vet- tek fel és ezáltal a munkanélküliség a zsidó munkásság körében teljesen megszűnt.

Hager Izrael יצחק halála

Százezrek gyászolják a világhírű wizensitzi rebbe elhunytát

Csaknem fél évszázadig uralkodott, mint a wizensitzi dinasztia feje hiveinek lelkén. A békének, szeretetnek, vallásosságnak és hitnek lánglelkű megtestesítőjét gyászolja benne az egész világ zsidósága. Szombat éjjel tizezernyi zsidó tömeg temette hajnalig a caddikot.

Péntek este volt. A wizensitzi gaon nehezem lélegzett halottas ágyán és a szomszéd szobában, csodálatos ősi fatalizmussal és a hitnek valami földöntúli ihletével százan és százan könnytelenül, áhitattal imádkoztak az Urhoz. Elmondották a szombat beköszöntőjének örökszép melódiáit és amikor a végéhez értek az imának, akkor utolsót lobbant a világ zsidóságának egyik csodás fáklyája is. Hager Izrael, a wizensitzi dinasztia feje, aki hitet, tudást, jóságot és egy ragyogó igaz embert jelentett: a hivek ezreinek „semá” kiáltása mellett kilehelte lelkét.

Beköszöntött a vigaszt hozó szombat, de ugyanakkor most gyászt hozott a világ zsidóságára. Mélységes nehéz gyászt. Csodás családi tradíció az a wizensitzi házmál, hogy szombaton lehelik ki nemes lelküket. A kiváló gaon apja, nagyapja, anyja, nagyanyja, felesége, mind szombaton haltak el. Milyen érthetetlen és kifürkészhetetlen sorsmutatás ez? Milyen bámulatos ismétlődése ez a csodáknak? De ha hittel nézzük ezeket a jelenségeket, akkor hinnünk kell, hogy a nem hétköznapi származásu, nem mindennapi életet élő és nem általános napi gondokkal küzdő emberek csodás életútja nemcsak a halálban üt el a többiektől, hanem életében is utmutató kellett legyen azoknak a százezreknek, akik vezérüknek, életük ideáljának és örök megnyugtatójuknak hittek és vallottak. Szerzte a világon megdöbbenést kelt a nagy rabbi halála, mert sok sok százezer zsidónak, Európa minden részén, de túl a tengereken is, megnyugtató érzés volt, hogy él a világ egyik részében — husz esztendője Oradeán — egy ember, aki példátlan jámborságával, bülcességével, tanácsával és imáival az élet ezernyi gondjával küzdő hiveinek megnyugvást, hitet és biztatást adott azon a keserves életuton, amelyet minden egyes zsidónak járni kell. Hittek benne fanatikus hittel hivei és biztak benne azok is, akiket nem olyan elszakíthatatlan láncok fűznek a chasszidikus felfogáshoz, mint azokat, akik megértik és igenlik a chasszidizmus lényegét.

Mi volt ennek a példátlan és még a chasszidikus környezetben is példátlan népszerűségnek oka? Ha józan és objektív szemmel nézzük ennek a most letűnt nagy életnek folyását, nem hallgathatjuk el, hogy túl minden elfogultságon, olyan emberi értékeket revellált a most elhunyt caddik, amely előtt még a legközönyösebb zsidónak is meg kell alázattal hajolni.

Nem csodáiról és bizonyos mértékben és érthetően elfogult hiveinek látszögéből nézve életét, meg kell állapítsuk, hogy

ihletlenül sokat tudott. Nem csak a talmudikus tudományok páratlan bűvára volt, hanem a legmisztikusabb kabala végtelen mélységeiben is lezálolt.

De ezenfelül, nem a hozzáférhetetlen nagy tudós volt, hanem nagy bölcs is, aki meghallgatta azoknak panaszait, akik ezernyi bajukkal, a lehétköznapibb kérésekkel fordultak hozzá. És nem csodákat mivel és nem csodákban bizott, hanem hitet öntött az emberek százazreibe, hitet, amellyel ta-

váb küzdöttek a zsidóság ellenségeivel és az őrlő és néha öldöklő hétköznapi történesek ezerfeji gonosz hydráival.

Ezen felül legnagyobb és legszebb erénye: a békeszeretet volt. Nem a chasszidizmus harcos vezéregyénisége volt, hanem a reinkarnálódott szeretet hirdetője és gyakorlója. Ez volt benne az, ami azok között is örök emléket követel magának, akik nem a chasszidikus hit és millió lekötözöttjei, hanem az egész zsidóságnak jövőjét tekintő és széles horizontot igénylő milliók élén állanak.

Amellett, hogy a világ minden részéből ezrek és ezrek özönlöttek, hogy főleg ünnepek alkalmával lelki vigaszt nyerje-

nek, egyéniségének varázsától és tanácsaitól, valamint effektív támogatása által, továbbra is lendületet kapjanak küzdelmes életutjaikon, állandóan körülbelül 150 ember kapott állandó elhelyezkedési lehetőséget az oradeai wizensitzi udvartól.

Példátlan veszteség elhalálózása az egész világ zsidóságának. Tudjuk, hogy nem szabad dobáloznunk nagy szavakkal még a dicséretben sem, de állítjuk, hogy a vallásos hitbéli ama harminchat caddikok egyike volt, akik kedvéért él ez a világ és küzd benne keservesen és üldöztetések közepette annak tizenhatmilliónyi zsidósága.

Az elhunyt caddik atyja, Reb Burechil Wizensitzer, aki mindössze 48 évet élt, a következőkben foglalta össze eszményien a caddik hivatását:

— „A caddik a teremtés alapja, belőle árad a jóság és a tökéletesség ő sugározza ki a szellemiséget az egész világnak.”

Ez a mottó, s ennek szellemében „uralkodott” és uralkodik a lelkek fölött immár csak a másfél évszázada a wizensitzi udvar. Ennek a mottónak jegyében éltek,

hatottak az ősök és ennek szellemében tartotta a ház tekintélyét csaknem egy fél évszázadig Hager Izrael is, a most elhunyt rebbe.

A wizensitzi család eredete a galíciai Koszov városkába vezethető vissza, ahol reb Chaim Koszover volt az ős, aki nagy tekintélyével és a chasszidikus világban elért sulyával összeházasította Mendele fiát Reb Szrulcse Rizsener leányával. Reb Szrulcse Rizsener volt az, aki Oroszországból menekülni kényszerült a cári üldöztetés elől és későbbi szadagoral „fejedelmi rabbihoz” alapítója lett. Róla mondotta a cár, hogy: „Nem csunya ember, csak a szemei olyanok, mint egy forradalmáré.” Ez elég volt ahhoz, hogy a cári ország minden rendőrkopója üldözze és ezért menekült az osztrák uralom alatt álló Galiciába.

Igy alapította meg Reb Chaim Koszover fia, Reb Mendele Wizensitzen azt a rabbidinastiát, amely azóta Korszak s jelentőséget kapott, nemcsak Galiciában és Bukovinában, hanem Maramuresben is és közvetve az egész chasszidikus világban. Az ő idejében nyitak mindenfelé az úgynevezett „wizensitzi beszmedresek” és az akkori emancipáció által új erőre kapott zsidóság irányítót és valóságos népvézért talált Reb Mendele Wizensitzerben. Ekkor virágozott legjobban a maramuresi zsidóság, amelynek életét úgy vallási, mint gazdasági szempontból irányította a wizensitzi ház feje.

Ezt a tradíciót vették át az első wizensitzi utódai is és fejlesztett naggyá a most 76 éves korában elhunyt caddik is.

A VILÁGHABORU VÉRZIVATARA

A nagy orosz invázió, amely előntötte a bukovinai és galíciai mezőket, 1915-ben menekülésre kényszerítette a wizensitzi udvart is. Azon a területen folytak a világháború legádázabb harcai is, egyik napon az orosz ágyuk lötték a nagy zsidó városkának, Wizensitznek házait, másnap már a német és osztrák-magyar ágyuk lőtávolában kerültek. A wizensitzi rebbe menekült és a várzivataros időkben nem talált megfelelőbb helyet magának, mint a régi idők egyik legnagyobb zsidó városát, Oradeát. Ide jött nagy udvartartásával együtt és ideiglenesen letelepedett. Ugy gondolták akkor, hogy amikor vége lesz a háborúnak, visszatérnek. De a háború elmúlt és a körülmények úgy hozták magukkal, hogy továbbra is Oradeán maradt és a messzi orosz steppéken másfél évszázaddal azelőtt kezdődött nagy regény itt folytatódott, ahol a nagy alföld ölelkezik az ardeali hegyekkel. Az oradeai zsidóság felismerte azt a nagy erkölcsi értéket, amely egy ilyen nagy embernek közelsége jelentett, megszerették békeszeretetét, páratlan jóságát és szívükbe zárták. Jól érezte magát itt, a neki is idegennek tetsző millióban, de érezvén a feléje áramló és folyton növekedő szeretetet: végleg itt maradt és most örök nyugvóhelyének is szánta Oradeát. Soha semmiféle belső harcban nem szólott bele, nem avatkozott a hitközségi harcokba, az erdélyi zsidóság vitáiba — ezért voltak csak hivei és egyetlen ellensége sem.

(Folyt a 16. oldalon.)

Nincs más megoldás, mint

A zsidó világtkongresszus összehívása

Augusztus 8-án ül össze Genfben a világ zsidóságának parlamentje

Írta: Georg Bernhard (Páris)

Georg Bernhard professzor, régebben a „Vossische Zeitung” főszerkesztője volt, birodalmi képviselő, most Párisban él és a „Pariser Tagblatt”-ot szerkeszti. Valamikor kizárólag német politikával foglalkozott, most azonban a zsidó együttműködés érdekében fejt ki tevékenységet.

Igaz lett volna a „Cion bölcseinek jegyzőkönyve”, amelyet a cári titkos rendőrség talált ki és amely szerint a világ zsidóságát néhány ember vezeti és uralja? Az utóbbi tiz esztendő történései cáfoltak rá legelősebben erre a feltevésre. Mert ha létezett volna egy ilyen zsidó világszervezkedés, akkor annak vezérei nem „Cion bölcsei”-nek hanem cion „örültjeinek” bizonyultak volna.

De legenda volt az egész gyanúsítás. Hiszen éppen az lett a jelenkori világszerte széjjelszórt zsidóságnak a legnagyobb szerencsétlensége, hogy nem volt közöttük sohasem kapcsolat és megfelelő összetartás. Minden oldalról megtámadottan széjjelesik a világ zsidósága különböző érdekképviselőkre és testvérharcokban őrlik fel a legtöbb életerő. A zsidó tragédia eszünkbe juttatja a Josephus Flavius által vázolt időket, amikor Vespasianus császár hadai tiporták le a zsidók országát.

A széjjelszórodottak összefogásának érdekében született meg a gondolat, amely azt célozná, hogy egy zsidó világtkongresszuson jöjjenek össze a világ zsidóságának képviselői. Nem arról van szó, hogy mindenki kifejtse azt, ami elválasztja a másiktól, hanem miképpen lehetne összefogni a zsidóságot világszerte. Olyan szervet kell létesíteni, amely jogosult lesz az egész világ zsidósága nevében beszélni, amikor sértik, vagy bántják önértékét és fejlődését megátolják.

Természetesen nagyon üdvös lett volna, ha egy a zsidóságnak demokratikusan összeállított világgépviselője már régen létezett volna. De most már valóban nélkülözhetetlenné vált. Mert hiszen a zsidóság üldözött zart sorokban sorakoznak fel ellenünk. Az ő harcuk tervszerűen halad előre és az antiszemitizmus internacionáléja révén egységes a vezetése. Az idők rettentően megváltoztak, mert az antiszemitizmus népszennvedély helyett: tudományos doktrína lett. Ha régebben jótékonyági alapon találkoztak a zsidók, hogy felsegítsék hol itt, hol ott vallásuk miatt megtámadott testvéreiket, most arról van szó, hogy összefogásukkal magukon is segítsenek. Az az illúzió szertefoszlott Hitlerrel, amely azt akarta volna bebeszélni, hogy csak egy bizonyos fajta zsidó ellen irányul az antiszemitizmus. Hitler már régen kivitte a német határokon tulra antiszemita hitvallását. Nem is tagadja, hogy gyűlölete az egész világ zsidósága ellen irányul, akik-

nek alacsonyrendűsége kihatással van az egész világra és amelyet az egész világ panaszol.

Elgondolkoztató, hogy még mindig vannak a világnak olyan zsidói, akik azt hiszik, hogy az ő személyes elhelyezkedésük és táján annak a népek körében, amelyben élnek, jelenlegi beállítottságuk megóvják őket attól, hogy valaha is áldozatai lehetnének a faji antiszemitizmus támadásainak. Az a bámulatos fejlődés, amelyen az antiszemitizmus átmege minden országban, nem igazolja ezt a bünös optimizmust. A német zsidóság tragikus sorsa, komoly megmentő lehet minden zsidó számára. A történelem pártatlan ítélete tisztázni fogja azt a hallatlan nagy teljesítményt, amelyet a német zsidóság felmutathat, azokat a végtelen nagy szolgálatokat, amelyeket anyagi és szellemi téren végzett a német haza érdekében. És mégis: sokan, rendkívül sokan szó nélkül hagyták a németek legjobbjait, hogy egy tollvonással megsemmisítsék minden német zsidó legegységesebb jogait. Egy kéz nem emelkedett fel érdekükben, egy hang nem szólalt meg a javukra, amikor gyermek kori játszópajtásukat, diáktársukat, barátai bajtársukat mint rühes kutyákat helyezették meg. Nem csak őket, hanem vallásukat, fajukat őseiket. Ki állhat velük bárhol is a világon és kezesekedni tudna azért, hogy holnap másutt nem-e bekövetkezhetnek hasonló események? Hiszen a gyűlölet elszánt hirdetői egy pillanatig sem titkolják, hogy az a céljuk, hogy másutt is meggyőzzék az embereket a zsidóság morális bélpoklosságáról.

Negyven millió márkát (csaknem kétmilliárd leit) költhet el évente Gömbels, minden ellenőrzés nélkül arra a célra, hogy külföldön írásban és szóban, újságban, könyvek útján, rádióban zsidóellenes agitációját folytathassa. Gondolják-e még talán egyes országok zsidói, hogy a pathologikus fanatizmus, hazugság és gyűlölet árját fel tudják tartóztatni? Akarják-e még tovább a zsidók, hogy egyes csoportjaik a másik ellen harcoljanak? Nincs más hátra mint a világ zsidóságának szoros összefogása, hogy egységesen harcoljon a gyűlölet ellen, hogy egységesen vegye fel a harcot a gyűlölet ellen, a zsidóság további fennmaradása érdekében.

Ez az egység azonban nemcsak politikai szempontból szükséges. Talán még ennél is fontosabb, a pénzáldozatok meghozása, amelyet azoknak kell hozni, akik áldozatai a világszerte megnyilvánuló gyűlölet-hullámnak. Ma is van a zsidóságnak számos nemzeti és nemzetközi szerve, amely mindenkor készséggel hajlandók segíteni. De ami egykor elegendő volt erre a célra, az ma már nem több, mint egy vízesepp a forró kövön, most, amikor a zsidó milliók folytatnak kétségbeesett harcot világszerte

csak azért, hogy existenciájukat megmentésék.

Nem alamizsnákról van szó, amely ideig-óráig volna elegendő, hanem egy jól átgondolt és mindent átfogó nagy segélyakció. Új terület és új életlehetőség szervezése szükséges, amelyhez bölcs előrelátás és bigdadt szervezés szükséges. Ezt pedig nem lehet megteremteni, csak úgy ha egy új világszervezet létesül. Nem lehet sokirányba tendáló munkát végezni, hanem egységes irányítás szükséges.

Vannak talán olyanok még, akik abban a naiv hitben élnek, ha összeül néhány zsidó világotabilitás és néhány szervezeti kiküldött, az elegendő a mai bajok eliminálására. Régebben talán lehetett ilyen esz közökkel eredményt elérni. De ma nem! Ma csak úgy, ha a zsidó élő és szenvedő nagytömegek önmaguk küldik ki azokat, akik sorsuk és jövőjük sötét útjait megvilágíthatják.

Nincs más megoldás, mint a zsidó világtkongresszus összehívása, demokratikus alapokon, amely azután egységes szócsové lenne a világ zsidóságának, amely felemelné szavát a gyűlölet és üldözés nagy furájával szemben. Ez a kongresszus ki kell küldje majd önmagából azt a vezetőséget, amely mindenkoron joggal mondhatja magát a világ zsidósága képviselőjének, s akik egyidejűleg megvetik azokat az alapokat, amelyeken békésen együttműködhetnek majd az egész emberiséggel. Ezért fontos, az is, hogy olyanok kerüljenek majd az élre, akik nemcsak leghölcsőbbjei népiüknek és elismert autoritásai, hanem a többi népek előtt is elismertek, mint a világ zsidóságának reprezentánsai.

Világszerte megkezdődtek az előkészületek

Páris. A zsidó világtkongresszust előkészítő bizottság párisi tanácskozásain végleg határozott az összehívandó világtkongresszus helyét és időpontját illetőleg, a szerint 1936. augusztus 8-án Genfben ül össze a világ zsidóságának parlamentje a Népszövetség palotájának nagy üléstermében, hogy megvitassa és döntsön a zsidóság nagy horderejű kérdéseinek tekintetében.

Ezt a helyiséget „Batiment Electoral”-nak nevezik, amelynek kitérő technikai felszerelése van, amelyet azért is igénybe vehet majd a zsidó világtkongresszus, mert a szeptemberi népszövetségi ülészakot is itt fogják megtartani.

Az előkészítő bizottság munkájának nyomán világszerte megindultak már a zsidó világtkongresszusra való készülődések.

Az Egyesült Államokban dr. Stephen S. Wise, az amerikai zsidó kongresszus elnöke

Nem érzi a nyár hőségét

KATZ Oradea, Str. Avram Iancu 1.

könnyü nyári szöveteiben

és Louis Lipski, az amerikai zionista szervezet díszelnöke, felhívást intézett az amerikai zsidósághoz a zsidó világkongresszuson való részvételre. A felhívásra eddig mintegy 15 nagy zsidó testület adott pozitív választ, köztük az ortodox hitközségek szövetsége is. Az összes amerikai centrumokban május 31-én konferenciákat tartanak, amelyekben a delegátusok ezrei fogják kijelölni a nemzeti választási tanácsot. A nemzeti tanács június 13-án és 14-én ül össze Washingtonban, hogy kijelölje az amerikai zsidóság delegátusait a zsidó világkongresszusra.

Az angliai zsidó „Board of Deputies” 105 szavazattal 81 ellenében a világkongresszuson való részvétel ellen foglalt állást. A 81 szavazat a legnagyobb kisebbségi csoport, amely eddig az angliai zsidó képviselő tanács valamely fontos döntésénél szerepelt. A zsidó világkongresszus angliai előkészítő bizottsága dokumentumokat közöl, amelyek mutatják, milyen mesterkedésekre volt szüksége Neville Laskinak, a Board elnökének ahhoz, hogy a kongresszus elleni minimális többséget elérje. Az angliai zsidó sajtó egyöntetűen helyteleníti az elnöknek ezen eljárását.

Lengyelországban befejezés előtt állnak a kongresszusi választások előkészületei. Franciaországban negyven szekció alakult a kongresszus előkészítésére, míg május 13-án Párisban konferenciát tartottak az összes tagozatok, amelyen számos francia államférfi tett szimpátiányilatkozatot a zsidó világkongresszus mellett. Belgiumban ugyancsak megfelelő előkészületeket tettek a zsidó szervezetek. Dr Markus Kremer, a romániai tartományok fővárosaiban és Kelet-Galiciában vezetői a zsidó világkongresszus előkészítő kampányát. Dr Nachum Goldmann Ausztriában, Lengyelországban és Csehszlovákiában vett részt az előkészületek irányításában.

A lengyel zsidóság július 12-én vagy 19-én fogja a választásokat megtartani. Minden tizennyolc évet betöltött zsidó nő és férfi szavazati lapot kap, amely biztosítja mindkét szavazati jogukat. Beck ezredes lengyel külügyminiszter magánkihallgatáson fogadta dr Nahum Goldmant, ki a világkongresszus előkészítő bizottságának tagja. Dr Goldmann tájékoztatta a lengyel külügyminisztert a világ minden részében folyó előkészületekről.

Dr Kubowitzki, az előkészítő bizottság tagja, a zsidó világkongresszus kapcsán rámutatott arra, hogy az európai nemzetközi politikai helyzet döntő átalakulás előtt áll és 1936. eszendeje épp olyan súlyos jelentőségű, mint a zsidóság számára, mint amilyen fontosságúak voltak az 1887. és 1919. esztendőknél.

Schwartz Menyhértné
orth. zsidó leánynevelő intézete internátusa

ORADEA, Str Ep Giorogariu 8.

Nyaralattal és felnőttek és gyerekek részére

Baia Episcopian

Oradea mellett

Pansió díj:

felnőtteknek naponta **120 leitől**.
Gyerekeknek 1 óra lakás, 5-szörbő és tápláló ellátás, hizókura, tairnői felügyelet és másodnapként fürdő **Lei 2400. Prospektus.**

Antiszemita tüntetések Lengyelországban

A lengyel zsidóság helyzete

Varsó. A hivatalos kormánylap az új vágatási törvénnyel kapcsolatban egyidejűleg egy új „tejtörvényt” is közöl, amely ez év augusztus 6-án fog életbe lépni. Ez a törvény csak keret-törvény, amelyet az illetékes miniszteriumok megfelelő rendelkezésekkel magyarázhatnak. Minden tejtermelés és eladással foglalkozó köteles bejelenteni foglalkozását az illetékes mezőgazdasági kamaránál és csak ha az illetékes hatóság jóváhagyja működését, akkor folytathatja azt tovább. Ha a további működést nem engedélyezik, akkor be kell zárni az üzemet. A felügyeletet is a mezőgazdasági kamara végzi. A törvényt zsidó körökben a legnagyobb figyelemmel kísérik, mivel sokezer nyi zsidó család él tejkereskedelemből.

Ezzel egyidejűleg megjelent a vágatási tilalom végrehajtási utasításainak egyrésze is, amely a büntető szankciókat tartalmazza. Ezek szerint 3000 zloty pénz és három havi fogház lehet a maximális büntetés azért, amiért bárki a kontingensekre vonatkozó rendelkezést áthágja, vagy másképpen vét a törvény ellen.

HITKÖZSÉGI VALASZTÁSOK

Szeptember havában egész Lengyelországban új hitközségi választások lesznek a hitközségekben. A kultuszminiszterium rendeletet adott ki, amely szerint olyan hitközségekben, ahol a rabbiállás nincsen betöltve, 14 napon belül kiírandó a pályázat, mivel a vonatkozó törvény szerint egyetlen lengyelországi hitközség sem lehet rabbi nélkül. A varsói hitközségi vezetőség közölte a kultuszminiszteriummal, hogy Mazur elnök és Lerner alelnök lemondását elfogadták. Mindketten a hitközség vezetőségével való konfliktus miatt mondták le állásaikról.

SEJM MANDÁTUM DR GOTTLIEB RÉSZÉRE

A varsói zsidó lakta kerületben Wyslicky zsidó képviselő elhunytával megüresedett egy mandátum. Annak idején egy szavazattal győzött dr Josua Gottlieb zsidó újságíróval szemben, de közben az összeszámolásnál 5 szavazatot megsemmisítettek, amelyet most a felsőbb bíróság mégis megítélt dr Gottliebnek, úgy hogy a mandátum most az ismert zsidó újságírónak jutott, aki bevonul a sejmbé.

POGROMVEZÉREK SZABADLÁBON

A radomi hadbíróság szabadlábra helyezte a prtyiki pogromok vezérét Korczagot Korczagot nyolc havi fogházra ítélték az első fokon. Az ügyészség felelőse a szabadlábra helyezést ellen.

Új antiszemita párt alakult, amelynek címe: „Warta társadalmi és politikai párt”. Az új párt szervezői a „Warta” című lap körül csoportosulnak.

Minszk-Mazowiecky városában tüntető hülágánok egy éjjel megtámadták egy csoport zsidót, akik éppen akkor érkeztek vasutal Varsóból és megölték Zillich Izraelt, aki a Poalé-Cion vezetője volt és a város zsidó életének egyik reprezentánsa. Temetésén a hatósági rendelkezések értelmében gyászbeszédet nem tarthattak. Hat személyt letartóztattak, akiket a gyilkosságban való részvétellel gyanúsítanak. A pogrom alkalmával még három zsidó szenvedett életveszélyes és szurástól származó súlyos sérüléseket, a megsebesültek állapotában nem állott be még lényeges javulás. A terror még mindig olyan nagy a városban, hogy a zsidók nem mernek este kimenni az utcákra.

Vilnában antiszemita diákok zsidó járőkeket inzultáltak. A 22 éves Josef Brande nevű szabósegédet egyik szemére megvakít-

tottak, egy Chaim Berger nevű ember súlyos sérüléseket szenvedett a fején.

Brodyban (Keletgalícia) éjnek idején ismeretlen tettesek behatoltak egy zsidó házába, őt megölték, feleségét és fiát súlyosan megsebesítették.

A krakkói egyetemen prof. Szimanovszky egyetemi tanár előadást tartott a lengyelországi kisebbségekről, amikor is nemzeti demokrata diákok megzavarták az előadást. Az előadás után megtámadták az orvosi fakultás hallgatóit és a jogi fakultásról kiverették a zsidókat.

A varsói technikai főiskola rektora megszüntette az előadásokat, mivel a nemzeti demokrata és zsidó diákok között összeütközésre került a sor. A politikai és újságíró fakultásának rektora felhívást bocsájtott ki, amelyben figyelmezteti a hallgatókat, hogy amennyiben összeütközésre kerülne a sor a diákok között, az esetben kényszerítve volna a főiskola bezárására.

Kielcében a „Dziennik Narodowy” nevű antiszemita újság azt írja, hogy zsidók megverték egy kereskedelmi iskolai tanulókat. Erre felhülágánok szállták meg a zsidó lakta negyed utcáit és számos járőkelőt súlyosan bántalmaztak. A rendőrség megtisztította az utcákat és közben — husz zsidót is letartóztattak.

PÁLYAZATI HIRDETME NY

A romániai Keren Hajisuv központja, melynek székhelye Medias, alkalmas tíkárt keres. A héber, román, német és magyar nyelvnek szöveben és írásban való bírása alapfeltétel. Kizárólag szervezőképes, politikailag iskolázott egyének jöhetnek tekintetbe. Fényképes ajánlatok eddigi t-vekenység megjelölésével Citron Benjáminhoz Medias küldendők.

És aztán fiatal...

Sok nő ajkáról hangzik el a sóhaj bámulattal és irigységgel végigveszt. Pedig minden nő megszeresheti egyszerű és nem költséges módon a fiatalos, lényeges arcszínét, ha alábbi módon kezeli esztéknéltekés előtt az arcbőrt

Szaoály: Esténként mossa arcát a LETON szappan habjának habjával. E gyengéden ható krémnek habot hagyja arcán néhány másodpercig. Utána öblítse le hideg vízzel, majd közvetlenül hideg vízzel. Ez az egész! Másnap reggel friss, bársonyosan üde arc fogja a tükörben mosolyogva üdvözölni.

Ezen módon kezelve az arcbőrt, többet ér, mint bármilyen kúra, különösen, ha este lefekvés előtt alkalmazza. — A LETON szappan hatását nagyszerűen fokozza az eredeti LETON arctej LETON puder és LETON arcröuge.

Lehető 22 leitől minden gyógyszertárban, parfümeriában és illatszertárban, valamint a fővárosban Parfümeria Royal Oradea Pasagiul Vulturul Negru.

HETI GLOSSZÁK

Starhemberg herceg megbukott

Megbukott vajjon? — sajnos — nem hisszük. Ma az a helyzet Európában, hogy egy diktatorikus államformát előnyben részesítő államférfi, feltétlen siker reményében indulhat harcba, a "fair" eszközökkel operáló demokráciával szemben. Starhemberg herceg "családi juss" alapján indult neki, az osztrák nagypolitikában szerepet játszani, fiatalon és tapasztalatlanul. De rövid néhány év alatt — nagykoru lett a herceg és erősen nagykoru az a politika is, amelyet a Heimwehr segítségével folytatott.

De vajjon befejeződött-e politikai pályafutása azzal, hogy Schuschnigg kancellár kiakolbólintotta az osztrák kormányból? Vajjon a fiatal és becsvágyó herceg hagyni fogja, hogy politikai skartba tegyék, éppen most, amikor egy ilyen nemes hercegnek olyan érdekes sportot jelentenek a kis osztrák állam politikai fordulatai? A herceg, akinek már dédnagyapja is szerepet játszott Ausztria történelmében, nem-e találhatja "érdekes"-nek, hogy a hatmillió Ausztria kegyeit keresik az összes nyugati hatalmak, csak hogy ne essék Berlin csábító karjaiba. És nem-e érdekes, hogy Mussolini komoly barátságot tart fenn az osztrák kormánnyal és ezzel kapcsolatban Starhemberggel is — tegnapig. Sőt, most, hogy olyan új fordulatot vett az osztrák kormány sorsa, rögtön atyai barátjához, az igazi diktátor-tanárhoz fordult panasszal, a Ducehoz, akinek segítségével ez esetben nem sokat ért. Schuschnigg kancellár parancsot kapott Párisból és Londonból, hogy tegye félre a Heimwehrt, a mi valószínűleg annak jele, hogy Starhemberg herceg közeledést keresett Berlin felé. Ezért mennie kellett és valószínűleg feloszlatták fegyveres alakulatát, a Heimwehrt is, amely neki mostanáig "erkölcsi hátvédet adott.

DÁVID KIRÁLY UTOLSÓ ÉNEKE

A midrás szerint Dávid király Sevouth napján halt meg. Halálának körülményeit poétikusan írja le az itt közölt történelmi elbeszélés.

Dávid, a zsidók királya, kiült cédrusfaló palotájának lapos tetejére. Gyönyörű kilátás kínálkozott onnan s messzire el lehetett látni a sok lapostetejű házsor tarka csoportjait is túl a napsütötte, dalos olajfaligetekig. Változatos színpompájuk hatásosan vegyült össze a komor cipruslombos erdővel, meg a távoli zöldesbarna és kékes-szürke dombokkal, amelyek a halkán mormoló Kidron kies völgyét gyöngéden magukhoz ölelték.

Dávidot a remek látvány nem érdekelte, csak itt némán elmerengve. A fényes tűzgolyó a magasból perzselőn ontotta alá ragyogó sugarait, mintha az Ur akaratából nem az volna a rendeltetése, hogy áldást osztóan hintse el mindenüvé a termékenyesség magvát, hanem, hogy tikkasszon és hamvasszon, ahogy csak a kietlen Zifpusztában szokott tüzni, amelynek elhamvadott életét immár nem táplálja semmiféle kitékony napsugár.

Dávid mégis fázott. Kéblén szorosabban vonta palástját. Majd fehér gyolcsleplet vett elő és azt is magára terítette. Ugy érezte: tagjai gémberednek. Lassan felemelte fejét, tekintetét fáradtan végigjártatta a

hősegtől elalélt városon. Párszor lassan bölintott fejével és vontatottan, halkán beszélni kezdett önmagának:

— Jeruzsálem, Jeruzsálem! Van-e még benned Jebuzeus? Én népemnek az Ur akaratából egyetlen fővárosa! Az Ur rendeléséből én tettelek nagyváros és híressé. És hogy nagyobb legyen dicsőséged ó Uram Teremtőm, én hoztam fel Szövetséged ládáját ide Sionnak hegyére. Miért nem engedted megérnem, hogy tökéletesnek tudjam városod nagyságát s felépitsem szent hajlékot libanusi cédrusból, tamariszkuszból, fenyő- és ébenfából, márványból, aranyból, ezüstből, rézből, vashból, biborból, karmazsinból s kék biborból soha nem látott fényvel, szemkáprázatosan ragyogó pompával, amely a Te örökkévaló dicsőségedet hirdesse és zengedezze, mert Tiéd minden hatalom, az ország és dicsőség!

Csend követte szavait. A máskor oly kegyes égi Szózat nem hallatszott. Osznán nagyszerű szérije ahol az Ur angyala megszokott jelenni, messzi volt innen. Dávid pedig összerázkódott egész testében és érezte, mint járja át csontját és velőjét a könyörtelen, metsző hideg. Gondolatai tovább fűződtek:

— Milyen is az ember élete? Meg vannak számlálva napjaink: alig hetven esztendő, néha nyolcvan... Atyáink: Methusálé, Ábrahám, avagy Mózes hosszabb időt is éltek, de ez az Ur különös kegyelme volt. Mert olyan az ember élete, mint a lefelé folyó vizeké. Sehol nincsen megállás és mindig lefelé visz az út, csak lefelé. Pedig ő is az Ur kiválasztottja volt. Tizennyolca-

utakon fog haladni. Arra, amerre a herceg irányítani fogja. A herceg, aki nem szereti a zsidókat, aki ezen a téren Hitler híve, még nem elveszett ember. Lesz neki szerepe az osztrák sors fordulataiban, hiába bukott most ki a kormányból és ez a zsidóság

ez legelsősorban a tisztaság kérdése. Ezért mosakodj naponta többször a kellemesen illatosított „Schicht-Soap” szappannal, amely gyorsan és dűsan habzik, alaposan tisztít és fertőtleníti.

SCHICHT SOAP

Az Ön szappana

dik esztendejét el sem érte, már is reáta-
lált Sámuel próféta és királlyá kente fel.
Őt, az egyszerű pásztorgyereket Betle-
hemből, aki juhokat őrzött és szépen tudta
pengetni a hárfát.

— Igen, a hárfá, a hárfá! Van ennél nagyobb boldogság? Mily édes dalok fakadnak belőle. Mi is lett volna az élete hárfánélkül? Talán sose jut Saul udvarába és most sem ülne cédrusfaló palotájában. Ellen-ségeket is szerzett ugyan neki a hárfá, de erővel, ésszel, bátorsággal legyőzte mind. Először a medvét, azután az oroszlánt. Góliát is kemény legény volt, a többi szintén. Mégis levágta mindnek a fejét s elhozta Saulnak. Jutalmul kapta Saul leányát, a szép Mikhált. Legszerényebb ellensége tulajdon fia. Absolon volt.

Apró felhők megirigyelték a nap ragyogását s rövid időre eltakarták. Dávid most még fázósabban borzongott össze. Gémberegett ujjait hiába próbálta kiegyenesíteni.

— Az ujjaim Absolonnál is szörnyűbb ellenségeim. És a hárfának is ezek az ellenségei. Mert a Lévi fiai vannak ugyan vagy négyezren és mind tud hárfázni, de csak a régiókat éneklék. Egy se tud közü-
lük új, eredeti dalt, pedig ilyenek kellett-nek. Ő miért is merevítette meg az Ur ujjaimat! A legszebb dalok még csak most következnek. Itt élnek már szíveimben, de világra hozni őket hárfá nélkül nem lehet. Zengzetes dalok volnának, erősebbek, mint Jósua kürtjei, pedig azok Jerichó falait döntötték le.

Szellőtől rezdült meg a levegő. És mint ha szellőszárnyon hang repült volna Dávid

szempontjából nem örvendetes. A zsidóság-nak az volna jó, ha az ambiciózus herceg visszavonulna számos birtokairak és lovagvárainak egyikébe és vadászna, halászna — és nem csinálná Ausztria nagypolitikáját...

A debreceni főispán nem tud semmit

Kissé banális, ha azt írjuk: kórkép. Ma már minden azt mutatja, hogy csak kórképet tudunk bemutatni, mert korunk olyan beteg és annyi oldalon mutatja beteg arculatát, hogy nem lehet egyszerűen rámutatni erre, vagy amarra, hogy ime, lássátok, ez az!

De mindezek dacára, a kórképek egyik legjellemzőbbje az, ami a minap Debrecenben történt. Az ottani Kereskedők Egyesülete ülést tartott és annyi kihívó inzultus után, elhatározták, hogy felmennek a főispánhoz. Ott még az a mentalitás dívik, a mely nem tudja elképzelni, hogy a főispánnak élénk kontaktust kell tartani a lakossággal, ismernie kell minden buját-baját, ott még olyan magasságban trónol a legfőbb kormány szerv és potentát, hogy előbb közgyűlésen kell elhatározni, ha felkeresik.

Króh Vilmos vezette a küldöttséget báró Vay László főispánhoz. Előadta a sérelmet, szépen memorandumba foglalva, a melyben részletesen felsorolják, hogy ők bizony zsidó kereskedők, nagy adófizetők, nagy összegekkel járulnak hozzá az állami és városi közterhekhez, miért engednek tehát az izgatásnak és demagógiának olyan szabad teret, a debreceni kereskedők rovására?

Báró Vay főispán kijelentette, hogy "konkrét" dolgokra volna szükség, hogy eljárhasson. A röpiratot, amelyet felmutatnak, most látja először. (Egy főispán, aki tizenhat zsidóellenes röpiratot nem látott csak amikor a zsidók elébe tárják, Ön elhiszi? Mi nem!) Konkrét esetek kellenek, mondja a méltóságos főispán ur a kálomislák fővárosában.

Króh Vilmos és a többi agyonszégyenített kereskedő erre elmondja, hogy a röpcédulákat a vevők kezébe nyomják és elmondja, hogy a röpcédulák hatása alatt,

felé. Onnan, ahol a Zohelet kopár kősziklái magasodnak:

— Éljen Adonia király!

Dávid elkomorult:

— Ó ez a Joáb, ez a Joáb! A Seruja fia mesterkedik már megint. Ötvenesztendő barátság után is még mindig áruló ez az ember. Megölte Ábnert, a Nér fiát, meg Absolont s most a Hagitt fiát bujtogatja Salamon ellen. Pedig hiába, hiszen megesküdtött Betsábénak, hogy Salamon lesz a király s Izrael népe elfogadta.

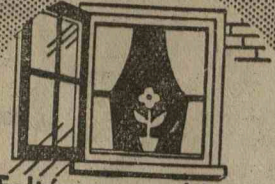
Rejtelmes susogással újra zizzent a szél, de most az ellenkező oldalról. Onnan, ahol a Gihon ormai zöldelnek:

— Éljen Salamon király.

— Ah ugy! Így már igen! — örült Dávid s görnyedten, lassan felkelt ültéből. Körül nézett, de nem látott seholy semmit. Hát ha nem is jöttek hangok sehonnan s csupán csalfa tünődések játszadoztak képzeletével.

Visszaült helyére. Husz évvel ezelőtt is itt ült, szemben az Uriás házának erkélye volt, de akkor forrón lüktetett a vére. Ó fiatalság, ó férfiúi erő! Hová lettél? Mily csábos, mily nagyszerű női test volt az Uriás felesége. Levette leplét, hogy megfürösse Kerub szoborhoz hasonlatos tajait. Igen, itt látta meg először s kívánta meg magának annyira Betsábét. De az rég volt és most már vége mindennek... Mindennek, csak a fázás nem akar többé elmúlni.

Feje lehanyatlott hófehér szakállára, háta még jobban meggömbült, szeme lecsukódott, melle lassan zihált s észre sem vette, hogy halkán nyílik a kárpit és valaki nesztelen léptekkel közeledik feléje. Fiatal nő

Feltárva az ablakok

Kinyílnak a szívek

Megjött a tavasz

Most igazán NIVEA-val a levegőre és napra.

egyik keresztény vevője betelefonálta, hogy restell bemenni az üzletébe. A másik meg elmondta, hogy az üzlete ajtajam bedobtak 50-60 röpcédulát és bekialtották: Megdöglesz zsidó!

A főispán erre kijelenti, hogy bevizsgálhatja az esetet a rendőrséggel. Közben még azt is mondja, "nem türi, hogy törvénytelenység legyen és egyetlen polgári is megfosztassék jogaitól". Erre logikusan azt válaszolták a küldöttség tagjai, hogy a cédulákon rajta van a felelős kiadó neve és a szervezet is, amelyik terjeszti, és irányítja a mozgalmat.

Mit remélnék ezután a debreceni zsidók? Két eset van, s egyik sem jó számukra. Vagy a főispán olyan közönyös, hogy eddig nem vette észre, amit elkövetnek; akkor ezután sem vesz észre semmit. Vagy pedig jól látta mindazt, amit a nyilasok elkövettek, de nem hederített rája, vagy talán egy követ fúj velük: akkor sem ér semmit az intervenció.

Szegény debreceni zsidók. Vay van a fejük felett és kimernek vele a napra...

Oswald Spengler és a zsidók

Néhány nap előtt elhunyt a híres német filozófus, Oswald Spengler, aki hírnevét a „Der Untergang des Abendlandes” című, 1922-ben megjelent művével szerezte. A mai kulturvilág alkonyáról írta ezt a művét, amelyben foglalkozott a zsidósággal is. Természetesen fel kellett tűnjön neki is a zsidóság, mint történelmi megnyilvánulás és a világtörténelemmel való kapcsolata.

Spengler tévedett. Mert ha érdekes párhuzam is állít a zsidóság és más népek történelme közé, nem vette észre, hogy a zsidóság hajtóereje az egész történelem folyamán, zsidóságának öntudatos vallása volt, és ha ország nélkül is éltek, történelmi létének tudata mindég élénk volt és ez adott erőt neki arra, hogy tovább kitartsa népi öntudata és lényege mellett. Abban talán nem tévedett Spengler, hogy az asszimiláció legujabb korában ki lehetett volna téve a zsidóság a felolvadásnak és ekkor következett a "föld" jelensége, amely Palesztina megújodása által többet jelentett az "Untergang" távolabbi jelenségében a világ zsidósága számára, mint bármely más élő népnél.

Spengler tévedett. Mert ha érdekes párhuzam is állít a zsidóság és más népek történelme közé, nem vette észre, hogy a zsidóság hajtóereje az egész történelem folyamán, zsidóságának öntudatos vallása volt, és ha ország nélkül is éltek, történelmi létének tudata mindég élénk volt és ez adott erőt neki arra, hogy tovább kitartsa népi öntudata és lényege mellett. Abban talán nem tévedett Spengler, hogy az asszimiláció legujabb korában ki lehetett volna téve a zsidóság a felolvadásnak és ekkor következett a "föld" jelensége, amely Palesztina megújodása által többet jelentett az "Untergang" távolabbi jelenségében a világ zsidósága számára, mint bármely más élő népnél.

volt a látogató. A Kelet minden pompája nyiladozott érzéki szépségű rózsás arcában. Türkiszró ragyogását elhomályosító barna szemének tüze titkolt vágyak akaratlan árulóját sejtítette.

— Uram, Dávid király! — szólt a nő résztvevőn, hosszan elnézve az agg király szenvedő arcának idegesen megmegrezdülő mély redőit.

Tökéletes ellentét a nő s a király.

Lassan, csak nagysokára emelte fel fejét és nyitotta meg szemét Dávid. Eleinte tévóván nézett szét, mintha ismét érzéki csalódás gyötörné. Majd megakadt szeme a leány arcán s attól kezdve többé nem tudta tekintetét levenni róla.

Lágyan csendült meg a nő hangja:

— Uram Királyom! Hát nem ismeresz?

— Ki vagy Te szép leányom? Izrael mely törzséhez tartozol?

— Nőd vagyok és szolgálóleányod feleséges Parancsolóm. Boldog, hogy az Ur akarata Hozzád vezetett. Hogy teljesíthesem parancsaidat és részesülhetek kegyes elnézésedben. Királyi fényed megaranyozza életemet.

— Szóli, nem ismerlek!

— Abiság vagyok Sunemből.

Dávid csak nézte, nézte. Nem győzött betelni látásával:

— Szébb vagy, mint Betsábé valaha volt, hangod édesebb zengésű, mint Hagitté, mosolyod gyönyörkeltőbb, mint Mikhálé, szemed szikrázóbban csillog, mint Abigailé, termeted sudárabb és ringóbb, mint Aminóáhé, szavad ékeesebb és hizelgőbb, mint Maakeé, ó — és én öreg vagyok, nagyon

öreg!

Abiság gyöngéden elpirult, orcáinak rózsái pirossá festődtek. Szépségének magasztalása elfogódottá tette. Szemét lesütötte és szemérmességében nem merete tekintetét Dávidra vetni.

— Jöjj közelebb — szólt a király — add kezed!

Abbiság fogta meg gyöngédséggel Dávid kezét. Vigyázva dörzsölte a gémberedett ujjak mercv pereceit. A hidegtől elalélt tagok fagya alig akart felengedni. Majd szájának forró lehetét bocsátotta reájuk így akarva enyhíteni az agg király szenvedéseit.

Dávid kissé megnyugodott, arcának redőlése ritkult, mellének zihálása csitult, tekintete reményteljesen csüngött Abiságon:

— Az Ur kegyelme véghetetlen. Örök dicsőség nevének, mert felém irányította lépteidet!

— Bár megengedné az Ur, felséges Királyom, hogy könnyíthetnék szenvedéseiden — szólt Abiság.

— Az én napjaim már számlálvák édes leányom. Egy-két nap, vagy talán csak néhány perc s földi hivatásom betelt. De előttem még ott van a teljes élet. Fiatal vagy és szép örök dicsőségére Izraelnek.

— Egész életemet, mindenemet feláldoznam Uram Királyom, ha egészségesnek tudhatnálak újból.

— Az ifjúságot nem adhatja vissza semmimem. Az Ur kegyes volt hozzám s megengedte, hogy hatalmassá tehettem népem s e hely, hová elhoztam a Szövetség szent lábáját, népem fővárosa lett.

Sevuotiélmény, a magyar kommün idejéből

A lidércnyomások emlékü magyarországi proletár-diktatura idején. Erevsuoosz előtt való este volt. A kis hitközség templomában befejezték a máárivót és következett a szefira — helyesebben az ómér — számolás. Előbb az előimádkozó mondta el a köteles benedikciót és utána a negyvenkilencet számolta, azután az egész hitközség egyszerre: Hájom tísó vóárboim jom, sehém sívó sevuosz löömér.

Reb Náftóle Edelény, vagyis az Edelényből ideköltözött rev Náftóle is hűségesen számolta a negyvenkilencet és megállapította, hogy teljes lett a hét hét, elmondta az előirt jóhírócaunt és egy darabig még eltűnődött rajta, hogy pontosan számolván az ómért, negyvenkilenc micvéje van-e, minden napi számolásért külön-külön egy, vagy pedig együttvéve csak egy micvének számít-e a negyvenkilenc?

— Majd megkérdezem a rebétől — mosolygott, mintha nem tudta volna nála nélkül is, hogy negyvenkilenc micvéje van-e vagy csak egy-e, megcsókolta és zsebre dugta a kis sziderlit és lassan-lassan kiment a templomból. Vallásos emberek, mikor befelé mennek a templomba, még akkor is sietnek, ha bőven van ráérő idejük, hiszen Istennek a háza felé tartanak, de mikor kifelé jönnek a templomból, lassan mennek még akkor is, ha sürgős dolog vár rájuk odakint. Szinte nehezükre esik a bucszkodás, a küszöbön még megállanak és meghajolnak a szent tóraszekerény felé fordulva és csak azután lépnek ki a barátságtalan, sokszor ellenséges életbe, ahol annyi küzdelem és nehézség áll lesben.

Reb Náftóle Edelény, ahogy hazafelé ballagott a templomból, valahogy nehéznek érezte a lelkét. — Keserves szfire volt, keserves negyvenkilenc nap — gondolta. — Azaz ne vétsek még „bódáasz” sem, még gondolattal se vétkezzem — mormolta — negyvenkilencből lement tizenhat nap. Pe-

szách nyolc napjából hét nap már beleesett a szfirebe és ünnepnapon a jó zsidó elfelejti minden keservét és fájdalmát, hat szombat 2 nap is beleesett a szfirebe, aztán még két nap roschódes és végül Lágbeómér napja. Ezeken a napokon is elfelejti a jó zsidó szíve bánatát.

Lágbeómér napja! Mikor erre gondolt reb Náftóle Edelény, úgy találta, hogy akkor mégis nagyon bus volt. Lágbeómérra volt kütizve lánya esküvője egy jóra való fiúval, a kisbirtokos reb Binjumen Lév fiaival, de három nappal az esküvő előtt a vörösek betörték a faluba és elhurcolták a fiút s vele együtt több mást is, zsidó fiút és parasztlégényt vegyesen s mind belckényszerítették a vörös hadseregbe.

AZ ELCSAPOTT JEGYZŐSÉGI IRNOK BOSSZUJA

Alighogy a terroristák elmentek, az elcsapott jegyzőségi irnok terjeszteni kezdte a rágalmat, hogy a zsidók hitták a vörösöket a faluba. A háboru is a zsidóknak a műve volt s most, hogy elvesztettük a háborut, ők csinálták a forradalmat és a felfordulást.

— Hazug beszéd és hamis beszéd — mondta a felháborodott reb Binjumen Lév, akit megbecsültek a jóra való parasztnak s akit általánosan csak Lébi bácsinak hittak. — Mi zsidók hittuk ide a vörösöket? Inkább a pokolba küldenők mindnyájukat.

Az elcsapott jegyzőségi irnok — adópénzeket siikkasztott a derék ur, no meg hadi-özvegy-segélypénzeket is, ahogy jött — megtámadott becsületét nem engedte. — Mit — förmedt rá nagy hangon a zsidóknak — hamis beszéd az én beszédem? No várjátok! Megemlegettek még engem, ti jordányok.

És már két nappal ezután éjszakai álmukból verték fel jó emberek reb Binjument és még vagy három-négyet. Meneküljenek még mielőtt reggel lesz! Este vörösek jöt-

KOPROL

az egész világon ismert csokoládépasztilla a legkitünőbb ellenszere a ROSSZ EMÉSZTÉSNEK, a MIGRÉNNEK, a SZÉKREKEDÉSNEK, az EMÉSZTŐ szervek INFEKCIÓJÁNAK

tek a faluba, vagy huszan, letették a bírót meg a jegyzőt, helybéli gyirektóriumot csináltak és az az elcsapott irnok a gyirektor. Ő a jegyző meg a bíró és minden más is. Most isznak, amennyi csak beléjük fér, de a gyirektor fenekedik: lesz ne mulass reggel a zsidóknak! Mind összefogdosztatja őket és forradalmi törvény elé állítja. Megfizetnek a hamis és hazug beszédért.

És a hajnalcsillag még fenn volt az égen és a kipécézett zsidók háza már üresen állt.

Ezekre gondolt reb Náftóle Edelény, mikor mááriv után a templomból hazament. Lágbeómér óta több mint két hét mult el és Lágbeómér óta sem a völegényről nem tud él-e még, sem a nászáról, hogy családjával vajjon hol bujt meg.

REB NEFTOLE EDELÉNY SZOMORU SEBUOTJA

Hazaérvén, reb Náftóle megvacsorázott, azután kikeregte a szekrényből a svuoosz ünnepi máchzort, hogy másnap este kéznél legyen, mikor a templomba megy. S ahogy elgondolkozva lapozgatott a könyvben és itt is olvasott egy pijut-verset, ott is, az elsőnap sácharisznak azon a pijutján akad meg a szeme, melynek Simeon bár Jicchák a szerzője s melyben a personifikált Tóra zeng fenséges ódát saját magáról. Ádón imánu, az Ur nevelt engem... ecló sikháni Nála tartózkodtam... ádom híknáni, az em-

Dávid kitaráta karjait és mutatta Abiság nak a zsidók fővárosát a királyi lakkal.

— Nézd, ez itt Jeruzsálem, ez a palota meg a legszebb épület benne, libanusi céd-rusból van gerendázata, talpazata meg cip-rusból.

— Dicsőségedet és hatalmatat fennen zengedezik szerte az egész országban — válaszolta Abiság.

— Tudom, hogy sok a bünöm és sokszor vétkeztem az Ur akarata ellen. Ezért meg kellett bünhödnöm. Az Ur, aki oly bőkezű volt kegyének adományával, már nem engedte megérnem, hogy én építsem fel szent hajlékát, hanem Salamonnak, szeretett édes fiamnak kell azt helytettem elvégezni.

— Neved örökké fog élni néped emlékezetében Uram Dávid király!

Fejét könyökére hajtva, elmélázott most Dávid:

— Ó, amikor még fiatal voltam, nem álmotam hatalomról és dicsőségről, nem sejtettem, hogy valaha Izráel népének felkent uralkodója leszek. Akkor nem voltak még ellenségeim s a hidegség sem kizozta tagjaimat. Ó, akkor boldog voltam én: az egyszerű pásztorgyerek. Enyém volt a végtelen róna, a messze kéklő hegyek s az égbolt tündéri azurja. Szeretettel köszöntöttem őket mindennap hárfámmal s ők mosollyal viszonzták énekemet. Akkor születek első dalaim s immár nem tudok többé énekelni. A hárfám, a hárfám! Hol van a hárfám? Hadd daloljak mégegyszer! Csak egyszer! Utoljára!

Abiság elszaladt a hárfáért. Nem kel-

lett messze mennie. A szomszéd termék valamelyikében meglette. Nehéz por feküdt meg a csodálatos hangszert, hiszen már régóta nem csal ki hurjaiból senki édesen zengő dallamokat.

Dávid türelmetlenül várta, de Abiság nak még gondja volt, hogy drága fűszerszármokot, mirhát, tömjént és aloét is hozzon. Majd nárdusból, sáfrányból, olajjal és mandragoragyökér levével illatos kenetet készített jóillatú nád, fahéj és fűszerszármok porát ráhintve. Ezzel kente meg Dávid szent vedő tagjait és saját testével melengette a király fázós testét.

Szemlátomást éledt ujja Dávid:

— Mennyire érzem, hogy megkönnyebbülök. Csodálatos hatása van kenetednek. Illatja eltölti egész lényemet. Biüvös erő lakozik ujjaidban. Szemed csodálatos fénye ifjúvá varázsol ujból. Mosolyogni, örvendezni szeretnék úgy mint egykor! A hangodat, szavaidat akarom hallani! Dalos pácsirta énekel majd nekem. Gyönyörűség lesz hallgatnom.

Abiság megcsókolta Dávidot:

— Drága Királyom, csakhogy felfrissül, ni látjak! Vedd életemet cserébe egészségédért!

Dávid a messzeségbe nézett:

— Bódít a mandragorák illata... Tündérekert tárulkozik előttem... Virágok nyiladoznak mindenfelé... Csicsergő, csattogó madárszótól hangos a csalit. Egymásnak dalolnak... Hadd énekeljek én is! Add ide hárfám!

Abiság odaadta neki. Remegve nyult

hurjához Dávid. Rég nem gyakorolta művészetét. A hurok eleinte ellentáltak. Utóbb mégis megadták magukat. Érezték, hogy Dávid pengeti hárfáját. Pengeti — talán utoljára. És Dávid lassan s nehezen bár, félig még mindig merev ujjakkal, néhány isteni dallamot mégis kicsalt szeretett hangszereiből. Tekintetét az ég felé emelte, szeme félig megtelt könnyel, lényét előntötte az égi malaszt kegye. És miközben pengette a hárfát, elkezdett énekelni s imígy fohász kodott:

— Ó Sionban lakozó Nagy és Magasságos, ki Ur vagy minden népek felett! Lábadnak számolyánál hajtsátok meg fejeket! Várja az én lelkem az Urat. Lásd meg az én szomorúságomat és szabadíts meg engem!.. Az én napjaim már aláhanyatlottak s én, miként a fű, megszáradtam. Te pedig Uram minden időkre megmaradsz. Örökkön örökké vágyanak a Te esztendeid és a Te emlékezedet nemzedékről nemzedékre száll. Minden elvész, Te pedig ugyanaz vagy mindig és a Te esztendeid nem fogyanak el sohasem.. Ó Uram, mert micsoda az ember?... Az ember hasonlatos a hiábavalóságokhoz. Mert mi csak jövevények vagyunk Te előtted Uram és idegenek, amint azok voltak a mi atyáink is. A mi életünk napjai olyanok e földön, mint az elmúló árnyék, amelyben semmi állandóság nincsen.

A hárfá kiesett kezéből. Ujjai ismét megmerevedtek, szeme félig megtört, majd eszméletét veszve, feje lehanyatlott.

A nap is alábukott odafönt az égen.

bernek adott engem birtokul... az Örökkévaló, az én szerzőm...

Reb Náftóle Edelény máris magas régiókban emelkedett, ahogy folytatta az alfabetikus sorrendben egymásután következő verseket. Ami nem is volt csoda, hiszen a szerző olyan szavakat ad a Tóra szájába, mint: mikor az Ur a világ teremtésének terével foglalkozott, ő vele, a Tórával, ölbéli kedvencével tanácskozott. A Tóra az Ögyönyörűsége és a tiszta igazságot kifejténi volt a Tóra rendeltetése az idők kezdete óta.

— Emesz, való igazság! — lelkesedett reb Náftóle Edelény, s ha már benne volt az olvasásban, nagy-nagy lelki gyönyörűséggel folytatta is. Még a füle is élvezett, ahogy a csengő-bongó rimeket olvasta: háigigi lecrós, hámszukok lífrós, hánifló lidrós, niszáchtí mérós... a gondolatot szavakba foglalni, a tiszta igazságot kifejténi, a csodálatosnak végére járni; ez volt az én rendeltetésem kezdettől fogva.

Igy beszélt saját magáról a Tóra, azaz így beszélt a pijut-költő a Tóráról, de reb Náftólenek ez tökéletesen mindegy volt. Ő már csak a Tóra szavát hallotta és sorra vette a verseket, ahogy következtek, a hé-vel kezdődő után a váv-vel, zájinnal, cheszszel kezdődő verseket és így tovább.

Lassan-lassan a pijut vége felé közeledett s ahogy a rés-betűs versszakot olvasta, gyönyörűségei kivül még mást is érzett valóságos lelke. Rendületlen bizalmat Izrael Istene iránt, aki védelmébe veszi a népet, ha a gyűlölködők ellene támadnak és reményt is merített a versből, hogy most is csak úgy lesz, mint eddig is volt: hogy az ártani akarók szándéka csuf kudarcot vall és Izraelre megint a béke boldog napjai virradnak.

Ezt olvasta reb Náftóle Edelény: rati-gim binhaum... zugva csapkodnak a gyűlölettengerének habjai; rögvím jogihaum... ádául törnek Izrael partjai ellen; riték chaul liszhaum... de az Ur homokhalmokkal leláncolja a tengert; énausz töhaum... és megfékezi a gyűlölet árjának hullámain.

— Most is így van — mormolta reb Náftóle. — Zugva törnek a gyűlölet tengerének habjai ellenünk... és most is csak úgy lesz, ahogy a pijut mondja, hogy a Legfelsőbb szent akarata majd megfékezi a gyűlöletet és ártalmatlanná teszi Izrael ellenségeinek gonosz szándékát.

A SZÉP DEBORA SZERELME

Beszólitotta magához menyasszony-leányát, Debóráht, akinek most is csak könynyes volt a szeme. — Ne sirj, lelkem — vigasztalta a szomorú lányt — hogy tovább, im jirce Hásém, de még a „három hét“ kezdete előtt, chüpe alá vezet anyád.

Hol van az megírva? — sóhajtott fel kételkedéssel a szép leány.

— Itt, itt — felelte az atyja és a pijut ama versére mutat. — Hát csak ne szomorkodj, leányom; ünnepnapon különben sem illik, még akkor sem, ha halottja van a zsidónak.

— Ha halottja van! — zokogott fel a szerelmes leány. — Nekem lehet, hogy van, hiszen lehet, hogy a völegényem csesett. Átok sujtsa azt a Brazsákot!

— Az elcsapott irnokot?

— Azt, csakis azt. Mindig meglesett az utcán és forró szavakat sugdosott a fülembe s mikor én kikértem magamnak minden megszólítást, szentől-szembe megfenyegetett a gazember. Hogy rövidesen már nem leszek menyasszony; majd ő gondoskodik róla, hogy a völegényem finom, jó helyre kerüljön. Gondoskodott is a gyalázatos és mit lehessen tudni: lehet, hogy a völegényem már nem is él.

— De él és semmi baja — ellenkezett reb Náftóle csöndes, lágy hangon. — az Ur nem engedi, hogy győzedelmeskedjenek a pogányok. És megegyeztem mondok neked, leányom: még a három hét kezdete előtt chüpe alá vezet az anyád. Addig vége lesz a vörös farsangnak, majd meglátod.

A három hét előtt ugyan nem, de nem

is sokkal később, vége lett. Brazsák, a volt irnok megszökött, mert félt, hogy meglin-cselik a parasztok, de hazajött reb Binjumen Lévi fia és a többi is hazajött, akiket kötéllal fogtak volt a vörösek. A legelső alkalommal megszöktek, mert nem akartak a vörösöknél szolgálni és azóta bujkáltak az országban.

Am egy kis színváltozás történt: vörösek helyett most fehérek jöttek a faluba és a fehérek vezetője nagyon hangos volt. Hogy össze kell fogdosatni a zsidókat, mert ők hitták a vörösöket a faluba és mert fiaik önként lettek vörös katonák.

— Ezt ki mesélte az urnak? kérdezte egy vasvillás paraszt, aki mögött még vagy harminc más vasvillás állt. A megpróbált emberek a fehéreket sem nézték valami jó szemmel, hiszen hallottak már róluik egyet-mást.

— Brazsák főhadnagy ur adta nekünk az adatokat.

— Brazsák akit elcsapott a jegyző ur, mert megdézsmálta az adópénzeket... no hallja? Az sohasem volt katona, most egyszeribe főhadnagy lett belőle? No hát tudja meg az ur, hogy Brazsák volt itt a legvéresebb vörös s ha idejében meg nem ugrik,

már felkötöttük volna a gazembert.

— Megvásárolták kendet a zsidók, hogy velünk így beszél?

Harminc vasvilla a levegőbe lendült. — Minket nem vásárolt meg senki, hallja az ur! Mi csak a színigazságot beszéljük.

— Ugy van, uram — sugta oda a bíró és a községi jegyző is ugyanezt mondta. Ne ingerelje az embereket, mert még baj lehet. Itt egyedül csak Brazsák volt vörös a többi mind kifogástalanul viselkedett.

— Akkor intézkedni fogok, hogy Brazsákot haladéktalanul fogják el...

Ros-chódes Elul napján volt az esküvő. A Lébi bácsi fiáé reb Náftóle Edelény szép lányával. És mi sem természetesebb, mint az, hogy a lakodalmi vacsorán, mikor reb Náftóle „Tórá-t mondott“ az asztalnál, nem a sófárról kezdett beszélni, amit akkor reggel fújtak meg először, hanem visszament a Svuosz-napi pijuthoz és boldogan is, hálásan is abból a rés-betűs versszakból indult ki, mely úgy kezdődik, hogy: raugim binhaum... zugva csapkodnak a gyűlölet tengerének hullámai és úgy végződik, hogy: énausz töhaum, de az Örökkévaló megfékezi a gyűlölet árjának vad hullámain.

Csermely Gyula

HANDLÉ HELYETT ÓSZERES

Már hosszabb ideje annak, hogy a foglalkozások legnehezebbikét és talán legszomorubbját, a „handlé“-kenyerkeresetet is megnehezítik Budapesten. Külön ipar kell hozzá, meg kaudió, meg mindenféle bizonyítvány és „bizonylat“, talán a kedves hangzású „mütanrendőri bejárás“ is szükségeltetik. Sok-sok pesti szegény zsidó utolsó mentsvára és sovány kenyere ez a házalás, amelyet most újabb „reformmal“ tisztelt meg a magyar bürokrácia. Nem szabad ezentul azt kiáltani a pesti bérkaszárnnyák udvarain, hogy „handlé“, hanem ezt a szót, hogy „ószeres“.

Nem korszakos dolog, de jellemző. Ebből az alkalomból, egy kis etimologiai kutatást is végezhetünk. Nem kell ezt az intézkedést oly komolyan venni, ezért kutassuk talán, hogy honnan ered ez a szó? A pesti „oknyomozók“ szerint a tisztaeszleári per híres védőjéhez, Eötvös Károlyhoz mentek el egyszer a pesti handlék, valamilyen ügyben és közben szóvátette a „vajda“, hogy a handlé szóra nincsen megfelelő magyar kifejezése. Azt ajánlotta, hogy nevezzék magukat „ódonász“-oknak, ahogy a sok torzszavakat szülő magyar nyelvújítás az új-ságirókat „újdondász“-oknak nevezte — kevés sikerrel. Amikor Eötvös ezt a kérdést felvetette, a jelenlevőknek nem nagyon tetszett és az egyik megjegyezte félhangosan, hogy „azoszer“. A nagy védő örömmel kapott a szón és kijelentette, hogy a legjobb lesz a handlé helyettesítőjének: az ó-szer kifejezés.

Most, hogy Budapesten ezt a pályát is numerusok alapján óhajtsák rendezni, a keresetény magyar — esetleg Wolf-párti — polgártársak érdekében újabb kifejezést köteleznek a házakat járó ócskásokra. Nem

kutatjuk, hogy mennyivel szebb „magyar“ kifejezés lesz a handlé szó helyett „azó-szer“.

Igen, ez az „azó-szer“ amelyet tréfából úgy mondanak, ahogy Schiller is használta, aminek van egy kis alapja. Tudniillik, Don Carlos című darabjában a híres német költő azt mondja: Also Sir (amelyet népiesen olvasva, úgy mondanak, hogy Asoször).

Mint mondtuk, nem kell az egészet komolyan venni, csak jellemző a mai pesti viszonyokra, éppen úgy, ahogy következtetni lehet abból is, a régi híres pesti humorra, amely szerint a szerelmes emberek is használhatják majd az új szót, mert szerelmük házának udvarán hangosan kiált-hatják: ó-szeress.

De a pesti zsidók is mondhatják a mai kormány felé fordulva, nyugodtan és bátran, hogy az „ószeres“ helyett inkább ó szeress!

Aminek kevés jelét látják a mai keserves időkben!...

AZ ARDEALI ZSIDÓSÁG legkedveltebb találkozóhelye Brasovban GOLDSTEIN Orth. Kóser étterme. Brasov, Str. Voevod Mihai 20. I. emelet.

— Saját gyártmányú cipőt, garanciával legolcsóbban vehet SZIRMAY-nál, Oradea, Sas-palota.

— Valódi maccózná hatszoros meg-erősítéssel 3 pár 100 lei GROSS FERENC harisnyagyárában Brasov, Str. Regele Carol 38. — (Udvarban).

Férfi szabó üzletemet
uri divatoszályal kibővitve
Oradea' Regele Ferdinand-ut 4. (Zárda-épület) új helyiségemben

megnyitottam
HACKMAYER

HIREK

„Népünk” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5696

Május 27 szerda: Sövuot első napja
א'דשבוועות
Május 28 csütörtök: Sövuot második napja
ב'דשבוועות

Péntek: Sziván 8. Május 29
Szombat: Sziván 9 Május 30

Heti szidra: נשא
Heti haftóra: יהי איש אחד

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 8.00
gyertyagyújtás 8.10
Istentisztelet kezdete 8'20,
Szombat befejezése 9'15.

Sevuos 5696

Szináj, Róma, Mekka

A szináj kinyilatkoztatás napján mindenki valljuk elhivatottságunkat. Egyek vagyunk elhatározásunkban: hogy megértjük az Ur hívó szavát. A tíz parancsolat szavai ma is lenyűgöző tömörséggel zengi fülcinkbe: hogy minden emberi kultúra alapjait képezi örök időken át. Büszkeséggel kell valljuk magunkat ama nép fiának, amely ezredévekkel ezelőtt elfogadta a kinyilatkoztatás örök és maradvandó eszméit.

Bölcseink szerint Habakuk próféta egyike Izrael legnagyobb prófétainak, akit egyszerre állítanak bölcseink Mózes, Jere miással és Dáviddal. Habakuk előre látta népének összeomlását. Érthetetlennek tartotta, hogy az Örökkévaló megengedi ezt népével. Vallotta, hogy az ő népe sem menies a büntől, de mégis égi magasságban van a többi akkori népek erkölcsi fölött. A próféta előre látja a zsidó szenvedések tragikumát és azt a végtelen könnytengert, amely ezzel jár. Bölcseink szerint egy kört vont maga köré és úgy fohászott: nem mozdulok innen, míg az Égtől feleletet nem kapok arra: hogy teljesedhet a magasztos zsidó hivatás, ha ennyi martíriummal egybekötöttet? Az emberiség mindenkor visszatesik a mult barbárságába és különböző korok esztelen körforgása újból visszatéríti az emberiséget oda, ahonnan elindult: a barbárságba. Korok jönnek és mulnak és minden magasztos eszme látszólag kihál és a jámbor, az istenfélő, aki a zsidó Tannak szenteli életét, legtöbbször nyomorban elpusztul. Miként találhat az Ur szava ennyi baj láttára újból visszhangra?

És a nagy fohászoló, népének nagy védője, feleletet is adott mindarra, ami bennünket bánt. Újjáélesztette bizalmunkat és hitünket abban, hogy Isten előbb utóbb megadja jutalmunkat. Ha várát is magára, mégis tovább kell hinnünk és remélnünk: mert el kell jönnie — Im jismaméa chakélaj, ki vaj jova, laj jóachér.

Ma amikor ellenségeink is számlálják a numerusok „szefiráját”, olvassák orvosaink, ügyvédeink, iparosaink és kereskedőink számát, mert tulsoknak találják bennünket Germániában, Poloniában és sok más országban is: meg kell értsük Habakuk próféta imáját: ad poolecho bókerev sonim chájenu, müvedet Istenem keltsd életre, bókerev sonim tajdija, az évek folyamán tedd ismertté...

Az üldözöttek soha oly lelkiismeretfurdalást nem érezhetnek, mint üldözök, a legyilkolt boldogabb lehet a vérpadon, mint a gyilkos, aki hiába igyekszik véres kezét és lelkiismeretét tisztára mosni.

Bölcseink szerint az Örökkévaló három nyelven tette meg az égi kinyilatkozta-

tást. A Szinájon héberül, Róma nyelvén Széirről és Parán hegyén Ismael nyelvén. Allegorikus kifejezője ez annak, hogy Izrael mellett a kereszténység és az izlám, Cion mellett Róma és Mekka fogják közvetíteni a világ népeinek a kinyilatkoztatást. Széir hegyét, ahol Ézsua lakik és Pran hegyét, ahol Jismaél lakik Habakuk is említi. De Szináját nem, mert Szináján csak egyszer nyilatkozott Nekünk az Ur és ez a tízparancsolat soha nem változik meg, az idők végételentéig. Ha ma hangzana el, ma sem dönghetne mászt az emberiség felébe; mint azt, hogy ne öl, ne vallj hamis tanúságot. Gondolj arra, hogy a szabat békéjét magadnak megszerzed. És ha ma hangzana el, ma sem garantálhatná isteniben az emberiség békéjét, az érzelmi parancs: hogy ne kívánj semmit, ami a másé!

Ne imádd bálványként az anyagiasságot. És ha ma hangzana el, ma sem rakhatná le minden kultúra alapjait másra, mint Istentélelemre, szülő tiszteletre, az emberélet, női becsület és felebaráti tiszteletre.

A szinájhegyi kinyilatkoztatás egyszer kellett megtörténnék, mert mi mindég ennek szellemében éltünk, de Róma és Mekka újra és újra ébresztésre vár. Habakuk, az ünnepi haftara próféta nem Izrael fiának kér és esdekel kegyelemért, hanem a többi népek számára. Hogy miattuk ne feledkezzék meg az Örökkévaló — a könyörületről...

A midrás szerint, amikor a halál angyala eljött Dávidért, a zsoltáros királyért, éppen Sevout ünnep volt és a koronás dalos éppen hártáján játszott akkor és az Ur dicsőségét magasztalta. A halál nem nyúlhatott hozzá mindaddig, amíg dicsőítette az Örökkévalót. Erre zajt támasztott a palota kertjének fal között, a király felfigyelt, felbolygta a dal zengését és a tan recitálását. Egy pillanat: és a király meghalt.

Ez a dicsőítés az izraeli hivatás lényege. Mert amíg Izrael fia e hivatásához hit marad, amíg a tanházakban Dávid zsoltárai és a Tóra örök melódiái felhangzanak, addig a zsidó lényegét és a zsidó népet az ellenségek legmérgezetlenebb nyilat sem sebezhetik halálra. Csak ha külső körülmények vált előnyök, vagy élvezetek eltértenek bennünket magasztos hivatásunktól, akkor érhet bennünket baj és pusztulás. Ha azonban a szináj kinyilatkoztatás örökéhez tartjuk magunkat, akkor soha nem bukhatunk el, keserves küzdelmeink során. Akkor a szináj melódiák, a szeretet, az alázat és istentélelem melódiák a szeretet, az alázat és istentélelem harmoniában az egyesült emberiség vágyait és céljaival.

Dr. Feldmann Sámuel főrabbi
Sannicolau Mare

— Antiszemita terror-iskolát fedezett fel a varsói rendőrség. Varsó. A varsói rendőrség a napokban terrorista „iskolát” fedezett fel, amelynek kizárólagosan az volt a célja, hogy antiszemita erőszakoskodásokra készítse elő a szervezet tagjait. A rendőrség megtudta azt is, hogy a nemzeti radikális párt támogatja ezt az alakulatot és főleg vidékről Varsóba hozott terrorlegények a „tanítványai”. Vezetője az „iskolának” Taddeusz Pieskiewitz mérnök és egy Domanski nevű diák volt. A rendőrség 21 terrorlegényt tartóztatott le, akik közül tizenötön Lublinból és Bialisztokból valók.

A nő kell meg mondja véleményét...

főként azokban a kérdésekben, amelyek közvetlenül a női nemet érintik. Mert „Csalis ők” ismerik azt az egész közérzetre kiható súlyos nyomást, amelyet a menstruációs zavarok okoznak. A menopauza (változó évek) idején fellépő súlyos testi és idegzavarokat, amelyek az egész szervezetet és lelki életet felforgatják, legelső sorban szintén a nők ismerik legjobban, habár az ilyenkor fellépő állandó ingerlékenység bizony a közvetlen környezetet is megviseli.

Az előrelátó okos nők azonban megtalálják a módját annak, hogy megszabadítsák önmagukat a szenvedésektől és megkímélik környezetüket az idegbetegségtől, mert a tudomány ma már rendelkezésükre bocsátja a „Menoklin” nevű gyógyszer, amely a legismertebb tudósok hosszúságú kísérletének eredménye és amely megszabadítja a nőket a havi tisztuláskor fellépő görcsöktől, hevülésektől, migréntől, átmatlanságtól, valamint a menopauza idején fellépő mindennemű testi és lelki szenvedéstől. A „Menoklin” visszaadja nyugalmát és egészségét.

Lei 125 utánvétellel küldi: Császár E. gyógyszerháza, Bucuresti, Calea Victoriei No. 124.

Előfizetőinknek és olvasóinknak kellemes ünnepet kívánunk.

— Lapunk legközelebbi száma, a közbeső sevouti ünnepek miatt június hó 5-én jelenik meg.

Kabát, komplé. és ruha dívat szöveket nagy választékban talál a hölgyközönség Kertész Sándor női-divatáruházában, Piafa Regina Maria 1, Ellismeri olcsó szolid szabott árak.

— Házasságokat a legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közevit a széleskörű összeköttetésekkel rendelkező „MIREA” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.

— Az angol kormány haderőke rendel Palesztinába. Kairó. A londoni kormány rendletére angol csapatokat repülőgépeken küldöttek Palesztinába, hogy az esetleges kilengéseket, amelyek bekövetkezhetnek csirájukban elfojthassanak. A Reuter ügynökség szerint a csapattestek erősítését a zsidók és arabok közötti feszült viszony tette szükségessé. A katonaság és légi haderők állandó permanenciában vannak, mert az arab sztrájk miatt a nyugtalanságok még mindig nem ültek el. Mostanig egyetlen esetben sem léptek közbe katonai erők. Palesztinában meglepetést keltett az újabb csapatok kivénylése.

— HÁZASSÁG. Grab Ernő Toplita (Mures) május hó 10-én, Lagbeomerkor tartotta esküvőjét Ghimes Fagettén Mandel Nusival.

**3 kell a kisbabának:
Gintőpor, krém, szappan**

de az *Stofen*
legyen!

Buziás gyógyfürdő (Román Neuheim)

Természetes, páratlan szénasavas, radioaktív sós, vasas forrásvizekkel. — Biztos gyógyhatás. — Szív és vérkeringési zavaroknál, szervi elhízásos érlelmeszedés, vesebaj, vérszegénység, izomcsuz, hólyaghurut és kimerüléssel idegesség esetén. — Női betegség a változatos zavarok, fertőző betegségek, mérgezőek nyomán fellépett idegbajok (Tabes) eseteiben a legjobb eredménnyel. — Ivókurák, szakszerű orvosi kezelés. Kitűnő konyha, elsőrendű szállodák. Diétás penziók mérsékelt árrakkal. Modern napfényes uszoda. A CFR. vonalain utazási kedvezmény. — Állandó katonazene. Pausálkurák az „Europa” átlazási irodák útján. **Fürdőidény május 15-től október 1-ig.** Prospektus felvilágosítást küld Muschong Buziási Gyógyfürdő R. T.

Fürdőigazgatóság Buziás, Bánát.

Egy tekintélyes iratcsomó

Nem egy törvényszéki kompromittáló irattömbről, vagy egy vádlott védekező vagy vádló iratairól van szó, hanem annak a sok elismerő levélnek a halmazáról, melyek a „Gastro D.” csodahatásáról tesznek tanúságot és amelyek két év óta egy tekintélyes iratgyűjteménnyé fejlődtek. A Császár gyógyszer-tár, Bucuresti, Calea Victoriei 124, aki egész Európára és Romániára képviseli ezt a gyógyszert, amely több ezer bél- és gyomorfekélyben, vese- és májban, gyomorsavtúltengésben és idegben szenvedőt gyógyított meg és tett boldoggá.

A világhírű „Gastro D.” mindenki részére hozzáférhető, mert 130 lej utánvét ellenében a vidéken tartózkodó szenvedők is megrendelhetik.

— A mihalovcei hitközségi elnök nyilatkozik a főrabbi választással kapcsolatban. Lapunkban több ízben megemlékeztünk arról, hogy a mihalovcei tekintélyes cseh-szlovákiai hitközségben a közhangulat amellett nyilatkozik meg, hogy betöltsék a már évek óta megüresedett főrabbi széket. Dr. Brügler Miksa, a mihalovcei hitközség elnöke nyilatkozott ez ügyben és a következőket mondta: „A mihalovcei főrabbi állás betöltése soron van, azonban előreláthatólag az állás tényleges betöltése még elhúzódhat a jövő év tavaszáig, annál is inkább, mert most új alapszabályokat készítünk és csak ennek jóváhagyása után kerülhet sor a jelölésre és a választásra. Ha olyasvalaki pályázna, aki különösen megfelelne és meg lehetne számára nyerni a többséget, akkor előbb is megtörténhet a választás, mert akkor nem sokat kellene törődni a formákkal. Sajnos a jelenlegi gazdasági viszonyok nem engedik meg, hogy nagy fizetést adjunk, s így a választás eredménye is bizonytalan, mert akinek jó állása van, az nem cseréli fel. Csak az esetben remélhetünk kvalitatív embert, aki inkább az állás díszét, mint a fizetés nagyságát nézi. Mihalovce 5000 zsidó lelket számlál és egyik legtekintélyesebb hitközsége a köztársaságnak. Jövedelme és békés zsidó lakosság lakja s bár mindenféle árnyalat van itt, az egybe tömörült hitközségben nincs semmi torzalkodás. Ezért is nagyon óvatossá kell lennünk, mert nem szabad megtörténni, hogy egy esetleges rossz választással, a most oly virágzó harmóniát megzavarjuk.” Így szól a hitközségi elnök nyilatkozata, amely után különös érdeklődéssel tekintünk a mihalovcei főrabbi választás fejleményei elé.

— Siesta szanatórium Budapest I. Ráth György utca 5. a főváros egyik legideálisabban fekvő és orvosilag legteljesebben felszerelt gyógyintézete. Bel és ideggyógyászat, sebészet, szülészet, nőgyógyászat, urológia stb. Röntgen. Kémia és mikroszkopiai laboratórium. Electrocardiograph (szívvizsgáló) Krogh féle alapanyagcsere vizsgáló készülék Enterocleaner (Bélfürdő.) Modern vizgyógyintézet. Orvosilag vezetett villanyüzemi konyha. Elsőrendű ellátás. — 9700 négyszögöles park! Olcsó árak!

Sportemberek figyelmébe!

Rakettek, tenniszlabdák, ping-pong és futball-cikkek. Legújabb lényképezőgépek és filmek és az összes

sport-cikkek

nagy választékban, kiváló minőség olcsó árakkal. Kaphatók:

LEONARDO

rádióüzlet, Oradea. Avram Iancu ucca.

Sulfamyl puder csak

„EGGER”

védjeggyel valódi, más gyártmány, mint értéktelen utánzat visszautasítandó

— 150.000 dollár a Keren Hajjeszod céljaira. Newyork. A newyorki Astor szállóban konferenciára ült össze az amerikai zionista pártok és csoportok ezer vezető reprezentánsa az idei Keren Hajjeszod kampány beindítása céljából. Az akció célja 150 ezer dollár összegyűjtése a palesztinai építőalap javára. A gyűjtést a konferencián kezdték meg és máris több ezer dollár gyűlt össze. Dr. Weizmann Chaim rádiótávíratának felolvasásával vette kezdetét a nagyszabású gyűjtőakció. Weizmann táviratának szövege a következő: „A palesztinai zsidókat újra barbár támadás érte. A provokáló kísérletek ellenére a jisiv magatartása csodálatraméltó. Gyászoljuk az áldozatokat, de el vagyunk szánva arra, hogy félelem nélkül és megszorozott energiával folytassuk nemzeti otthonunk felépítését, amelyben a zsidók a jog erejénél fogva élhetnek. Apellálunk az amerikai zsidósághoz, hogy kövesse a jisiv példáját félelem nélküli nyugalomban és mozgítsa elő törekvéseit a tervbe vett 150 ezer dollár azonnali előeremtésével a Jewish Agency sürgős szükségleteinek kielégítésére. Csak a zsidó kolonizáció kiterjesztésével és a zsidó bevándorlás fokozásával tudjuk véglegesen biztosítani a békét Palesztinában”. Ezenkívül felolvasták az exekutív hasonló értelmű táviratát is, amelyet Weizmann, Ben Gurion és Ussischkin írtak alá.

— Rabbiegyesületi közgyűlés Salontán. Az Ardeáli-Bánáti Izr. Rabbiegyesület folyó hó 12 és 13-án tartotta meg rendes közgyűlését Salontán. A közgyűlés legfontosabb tárgya a hittantervezet előkészítése volt az elemi és középiskolák számára. A tárgyalás folyamán állást foglaltak a szombati irás és rajzolás aluli felmentés, továbbá az államsegély (kongrua) ügyében. Ugyanakkor megalakult az országos szövetség vallási ügyi bizottsága, amely lefektette működésének alapelveit, a rabbiképzés és metszők felülvizsgálatának módjait. Megtették az előírt tisztújítást. Elnök dr. Löwy Ferenc, alelnök dr. Lenke Manó, titkárok dr. Nébel Ábrahám és dr. Weinberger Mózes, pénztáros dr. Deutsch Ernő, ellenőr dr. Vágvolgyi Lajos. Az elnöki tanács tagjai: dr. Kecskeméti Lipót, dr. Feldmann Sámuel és Löwy Józsu. Majd az adminisztratív ügyek elintézése után az ülést innapi istentisztelet követte, amelyen dr. Weinberger Mózes cluj főrabbi zsufolt templom előtt a zsidó pap hivatásáról, a hitközség feladatairól beszélt a rabbiegyesület fontos szerepével kapcsolatban a zsidó élet megerősítésében. Este a Nőegylet rendezett kultürestélyt, amelynek keretében dr. Löwy Ferenc targonmuresi főrabbi, a Rabbiegyesület elnöke nagy és előkelő hallgatóság előtt tartott előadást a Biblia világtörténelmi jelentőségéről. A Rabbiegyesületnek Salontán megrendezett közgyűlése és azzal kapcsolatos istentisztelet és kultürelőadás nagy és osztatlan lelkesedést váltott ki az egész salontai zsidóság körében.

Rendkívül tontos minden nőre nézve...

hogy arca tiszta, fiatalos és üde legyen. Öröm a nő élete, ha a férfiak megbámulják, ugyanakkor szívesen veszik, ha nő-társa szépsége miatt irigykedik rá. Mind ezt ma már elérheti Ön is, hölgyem, hogy ha krémek közül a Floreal-krémet használja. A Floreal 1. számú fényvédő krém a Floreal fényvédő puder alá nappalra az arcnak üde, fiatalos külsőt kölcsönöz és megakadályozza fényvédő tartalmánál fogva a szeplők kijövetelét.

A Floreal 2. számú krém éjszakai használatra szeplős, pattanásos, májfoltos arcnak a tökéletes rendbehozására szolgál, mely 10 napi használat után máris bámulatos eredményt biztosít.

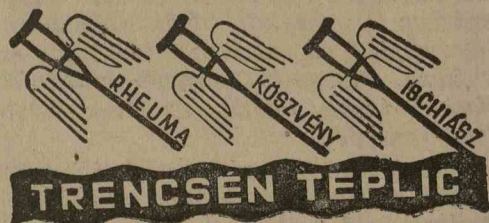
A Floreal krém téglékenként 40 lej, puder 30, 50, 90 lej. A Floreal cikkek főle-

— Nemzetközi konferencia a berlini olimpiász ellen. Páris. Az olimpiász szellem megőrzéséért küzdő bizottság, melynek Justin Godard szenátor, volt miniszter az elnöke, június 6 és 7-ére nemzetközi konferenciát hívott egybe Párisba az 1936-os berlini olimpiász elleni harc megerősítése és fokozása céljából. A konferencián számos külföldi sportszervezet képviselteti magát. Beszélni fognak: francia részről Justin Godard, Campinchi de Moro, Giafferi, Jean Painlevé, Armand Biléard, Ch. Pizanti, csehszlovák részről prof. Kamienicky, prof. Obrowsky, Fanta, Hrsel, Amerikából dr. Smith Leiper, George Gordon Battle, William B. Chamberlain, a skandináv országokból prof. Segestedt, Georg Branting, Rune Bjurström. Angliából sir Robert Mond, sir Walter Citrine, F. E. Warner.

— Egy zsidó fogász megzsarolása közben letartóztatták a Porunca Vremii galati tudósítóját. A romániai Stürmer, a hírhedt Porunca Vremii már néhány olyan botránynak került központjába, amely élesen bizonyít a fasiszta-antiszemita morál ellen. Nem régen leleplezték a Porunca Vremii-t, hogy Cagero-Groszt egy negyedmillió lejrel zsarolta meg. Most a galati tudósítója keveredett hasonló botrányba. A galati ügyészség elrendelte Papadopol újságíró letartóztatását, aki mint a Porunca Vremii tudósítója meg akarta zsarolni Raftopol zsidó fogászt. Papadopol a zsarolás közben tettenérték.

— Luther irásai a zsidóságról. Luther Márton irásai a zsidóságról, amelyek közül legismertebb a „Von den Jüden und ihren Lügen”, a mai nyelvre áttransponálva megjelent dr. W. Linder irodalomtörténész átdolgozásában. A kiadó bevezetőjében megírja, hogy Luther sajtósága beállítottsága ehhez a kérdéshez vallási meggyőződéséből fakad és a „ma is teljes érvényben levő népi-vallási beállítottság”, ma is érvényben van. A hitlerista ifjuság lapja a „Wille und Macht” foglalkozik most a könyvvel és azt írja, hogy a Luther tagadta a „kiválasztott népi fogalmát, mert a születésnél nem lehet fajkülönbözösről szó, tehát Luther nem látta eléggé a vérségi kapcsolatok alapuló fajkülönbözöségeket.

— Ha Palesztinába akar utazni, érdeklődjék Leitner Zoltánnál, Oradea Str. Saguna 11, aki készséggel ad mindennemű felvilágosítást.

fürdő valóra váltja gyógyulást, üdülés és szórakozás utáni vágyakozását. Felvilágosítások, prospektus a Fürdőigazgatóság után.

A történelem távlatából

Az orosz zsidóság szenvedései, a világhírű Aronsohn főrabbi életének prizmáján keresztül

Hogyan vergődött az orosz zsidóság a cári uralom béklyói között. -- Aronsohn főrabbi bámulatos és változatos életútjának leírása. -- Ahogy egy igazi zsidó tudós és rabbi működött. -- Példaadás és mintakép egy heroikus élet megnyilvánulásain keresztül

Ki volt Aronsohn főrabbi? Sokan ismerik világszerte nevét, hiszen az utóbbi években Tel-Aviv főrabbija volt. *Slome Hakohen Aronsohn* nemrég halt meg. Nagy tiszteletben és közbecsülésben állott a világ zsidósága előtt. Kievből került Palesztinába, ahol szintén főrabbi volt és élete csodás tanulsága annak, hogy egy igazi lelki vezér, nem csak egyszerű könyvmoly — aki bezárkózik szobája négy fala közé — hanem *vezér*, a

szónak abban az értelmében, ahogy az emberek el is várják azoktól, akik tehetségükkel és küldetésükkkel kell szolgálják népük ügyét. Aronsohn főrabbi mintaképe volt annak a vezérnek, aki mindenben előljár és tudatában van elhivatottságának. Nagy univerzális tudása volt, varázslatos egyéniség és megjelenés, aki egész életét a zsidó közszolgálatába állította.

1905-ben a nagy orosz pogromok idején Aronsohn főrabbi szószejről beszél le a parasztokat a vérontásról

1905. októberében történt. Az elhunyt főrabbi akkor Nizimben volt rabbi. Akkor erősen működött ott a híres antiszemita „fekete százak” helyi szervezete. A legtöbb oroszországi városban pogromok voltak és folyton ostromolták a zsidó negyedeket. Nizimben is hasonló gaztettet követtek el. Ugyanebben az időben a városi tanács ülést tartott, ahol Aronsohn főrabbi többször beszédet tartott és erélyesen követelte, hogy szűnjenek meg a pogromok. Nem volt különleges szónok, de okossága, kérelmetlen logikája használta és elérte, hogy a városi tanács erélyes intézkedéseket tett a pogromok megszüntetésére. Szombaton nagy demonstrációs felvonulást rendeztek a zsidók a város piacterére, az élen maga Aronsohn

főrabbi haladt. A környező falvakban több ezer paraszt gyűlt össze, hogy szákmányoljon. Szembetalálkozott a két tömeg. A piacon egy tribün állott, amelyre felment a főrabbi és beszédet mondott a parasztokhoz. *Elmagyarázta a hallgatóknak, hogy a zsidók ártatlanok abban, amivel gyanúsítják őket. Ez használt is, de utána a tribünre mentek a pogromvezérek és tüzeltek a parasztokat, hogy álljanak bosszút a zsidókon.*

Igy folytak a beszédek felváltva, zsidók és huligánvezérek egymásután reggel héttől este hat óráig. Már úgy állott a helyzet, hogy a parasztok megrohánják a zsidók házait és megkezdik az eddig mindennél rémsébb pogromot, de végül Aronsohn főrabbi győzött — a parasztok széjjelszéledtek anélkül, hogy megrohanták volna a zsidókat.

meg, akinél okosabban még nem találkoztam. Ezt a kijelentést természetesen másnap az összes kievi orosz napilapok közölték.

Amikor Szuchomlinov tábornok után egy antiszemita kormányzó került oda, audiencián jelent meg nála. Az új kormányzó azt kérte a főrabbitól, hogy igazolja magát. Azt válaszolta erre Aronsohn főrabbi, hogy neki erre még sohasem volt szüksége, mert ismert ember Kievből. Különben kérje el a bejelentőhivataltól doszárját. A kormányzó elkérte és abból meglepetve látta, hogy Szuchomlinov engedte neki a városban való lakást. De csodálkozott, hogy miért engedte meg még másik háromnak is az otthagást és azonnal kijelentette, hogy ezt nem engedi meg. Mire azt válaszolta Aronsohn: — Engedje meg kormányzó ur, mert ha Szuchomlinovnak jó volt ez, akire most a cári egész hadseregét rábizta, jó kell legyen Önnek is.

Később igen jóba lett a kormányzóval, aki nagyon megszerette a kievi főrabbit.

Csudák, amelyek csak orosz földön szülehetnek

1911-ben Kievből nagy ünnepek között leplezték le II. Sándor cárnak szobrát. Ezen az ünnepségen megjelent a cári család is. A színházban nagy ünnepek voltak, amikor is Bogarov diák megölte Stolypin miniszterelnököt. A gyilkosról kiderült, hogy nagyapja zsidó volt. Rettentő pánik tört ki a zsidók között és általános vélemény az volt, hogy a miniszterelnök gyilkosságának megbosszulására borzalmas pogrom következik. A politikai gyilkosság éjszakáján lázas tanácskozás volt Aronsohn főrabbi házában. Tudta jól mindenki, hogy amíg a cári a városban lesz, addig nem történik semmi, de utána annál vehemensebben tör majd elő a népindulat. Ezt kellett valahogy megelőzni. A főrabbinak készen volt a terve. Tudta jól, hogy Tripov, a kievi közbiztonság vezetője mélyen meg van sértve amiért Szentpétervárról jött le a helyettes belügyminiszter a rendet fenntartani, aki azonban Stolypin halálát nem tudta megakadályozni. Ennek a Tripovnak akkor éjjel egy kievi ékszerész egy arany medáliát kellett hazaszállítson. Aronsohn főrabbi felkereste az ékszerészt, aki éppen készült Tripovhoz. Amikor a főrabbit meglátta, nagyon szívélyesen fogadta és meghallgatta kérését. A cár hét napra tervezett kievi tartózkodását, amit a miniszterelnök meggyilkolása sem változtatott meg. Volt tehát hét nap a pogrom megakadályozására. Ezt az időt a főrabbi ki is használta. Éjjelnappal permanciában volt. Közben a pánik folyton nőtt a zsidó lakosság körében, a jómódúak elutaztak a városból, minden vonat zsúfoltan hagyta el a pályaudvart. Aronsohn főrabbi közben megtudta, hogy az új miniszterelnök Kokovcev lesz, akinek fivére a kievi nemzeti bank igazgatója. Ezzel is érintkezést keresett, és Tripov közvetítésével sikerült befollyósolni annyira a cárt, hogy megígérte, miszerint elutazásakor a pályaudvaron nyilatkozni fog, illetőleg azon óhajának ad kifejezést, hogy távozását után ne legyen semmi rendbontás. De mert nem bíztak abban, hogy a cár ezt valóban megteszi majd, már előre kiplakátították az egész városban és a

Aronsohn főrabbi nem akar a cár elé menni

A helyzet Oroszországban ebben az időben nagyon nyugtalan volt. Folytonos tüntetések, forradalmi megmozdulások, merénylétek következtek, ezen felül pedig a zsidóság helyzete is napról-napra rosszabbodott. Folytonos félelem között éltek az orosz zsidók, nem tudták, hol és mikor tör ki újabb pogrom. Amellett, kisebb támadások, üldözések, szörvénnyes pogromok naponta előfordultak. A helyzet kibirhatatlannak látszott és ezért a vezető zsidó körök úgy határoztak, hogy Szentpétervárra összehívják a vezető zsidó egyéniségeket. Össze is jöttek báró Ginsburg ismert orosz zsidó milliomas lakásán, ahol a legnagyobb titokban napokig tanácskoztak. Aronsohn főrabbi vitte a szót. Fulmináns beszédek tartott és előterjesztette azt a roppant adathalmazt, amelyet összegyűjtött az orosz zsidóság akkori helyzetéről. Az ő tanácsára elhatározták, hogy mindezt előterjesztik az akkori miniszterelnöknek gróf Witte-nak. Háromtagú delegáció ment a miniszterelnök elé. Báró Ginsburg, Sloisburg, (a Beilis-per híres védője, kiváló kriminalista, jelenleg Párisban él) és Aronsohn főrabbi. A delegáció szónoka Aronsohn főrabbi volt. Részletesen megvilágította a zsidóság szomorú és kétségbeesztő helyzetét, amelyet Witte gróf nagy figyelemmel hallgatott végig. Végül kijelentette, hogy bizonyos könnyítéseket fog eszközölni a zsidóság izolálására illetőleg és rendelkezni fog oly irányban, hogy a közbiztonság is megjavuljon. Egyet tanácsol azonban, tekintettel a körülményekre, jelenjen meg ez a delegáció a cár előtt is és ott is adják előpanaszait.

A delegáció ezután hosszas tanácskozást folytatott, mert nem tudták eldönteni, hogy menjenek-e a cárhoz, vagy nem. Attól

féltek, hogy ez az audiencia még ronthat a helyzetén. De azért sem akarták megtenni, mert úgy képzelték, hogy mindezt csak a külföldnek szóló demonstrációként tervezi a miniszterelnök, ahol éppen akkor nagyobb kölcsönt akart felvenni a cár országa. Sok vita után azt határozták, hogy nem mennek a cárhoz, de nem tudták, hogy ezt miképpen indokolják Witte előtt. Végül Aronsohn főrabbi magára vállalta a nehéz feladatot. Meg is jelentek előtte és azt mondotta:

— A cár elé nem lehet csak ünnepi ruhában menni. Ünnepi köntösben s ünnepi hangulatban. A zsidóság helyzete azonban ma olyan, hogy csak gyász és komor kedély jelképezheti az audiencia hangulatát. Ezért talán jobb volna most nem megjelenni.

Nem tudni, hogy Witte gróf megértette-e ami a szavak mögött van, de elfogadta a főrabbi szavait és a cári audienciából nem lett semmi.

Találkozás Szuchomlinov orosz hadügyminiszterrel

1906-ban kievi főrabblivá választották. Hatalmas hitközség volt akkor a kievi és ebben a szélesebb hatáskörben még sokkal többet tehetett a zsidóság érdekében. Ukrajna fővárosa volt, amellett igen sok zsidó élet volt ebben a városban. Megismerkedett a kormányzóval, amit erősen szorgalmazott azért, mert ha szükség lesz rá, személyes kapcsolataival intézze el a folyó és rendkívül lényeges ügyeket. Amikor Szuchomlinov tábornok lett a kievi kormányzó (később hadügyminiszter) megjelent előtte Aronsohn főrabbi. Amikor onnan eltávozott, azt mondotta a híres tábornok:

— Most olyan emberrel ismerkedtem

Nahum Sokolow halála

Nahum Sokolow meghalt. Milliányi zsidó szív remegett meg erre a hírre, az egész világon. Ma, amikor a világ zsidósága súlyos időket él át, kétszeresen súlyos a veszteség, amely Sokolow halálával érte. Mert Nahum Sokolow olyan utmutatója volt a mai kor zsidóságának, akinek működése, élete munkája kihatással lesz a zsidó sorsra évszázadokon keresztül. Ha a világ nem élt át a világháborút, ha nem következik be az a világégés, amely trónokat döntött romba és alaposan megváltoztatta a világ térképét és belső strukturáját, akkor is nagy alkotásokra hivatott és örök emléket maga után hagyó író és zsidó politikus lett volna Sokolow. De a nagy konvulzió a zsidó nép élére állította Sokolowot, aki a Balfour deklaráció előkészítésétől kezdve husz esztendőn át, mint a zsidóság meghatalmazott reprezentánsa, kortársi mértékkel fel sem mérhető eredményeket harcolt ki a világ zsidósága számára.

Mi elég túl közel vagyunk ahhoz a korszakhoz, amelyben élt, dolgozott és hatott Sokolow. De már így is látjuk, sőt érezzük is legegységesebb életünkben és sorsunkban, éppen úgy mint népi jelenünkben és jövőnkben, hogy új utakat vágott, amelyen ha megtehető bátorrával haladunk, a zsidóság igazi jobb jövője közelebb áll hozzánk, mint egykoron.

Sokolow első azok közül, akik zsenialitásukat, előrelátásukat, hallatlan készütségüket és tudásukat: maradéktalanul a zsidó nép szolgálatába állították. Zsenije horizontális és vertikális méretekre beállított szemszöge biztosította nekünk azt, hogy Palesztina a zsidó nép elidegeníthetetlen birtoka lesz és emellett megszerezte számunkra, hogy az európai keleti országokban lakó zsidó milliók a békeszerződések megfelelő pontjai által, alkotmányoslag egyenrangú polgárral lettek azoknak az országoknak, amelyekben eladdig megnyírbált jogokkal tengették életüket.

Csak azok tudják kellőleg értékelni Sokolow korszakos működését, akik ismerik azt a munkát, amelyet a zsidóság képviselői végeztek a Páris környéki béketárgyalások idején a kisebbségi jogok védelmében. Nem beszélünk ezúttal arról, hogy Európa keletén élő csaknem 40-50 milliónyi különböző népkisebbség mit köszönhet ennek a munkának, amelynek vezére, harcosa a most elhunyt Nahum Sokolow volt.

Nahum Sokolow a zsidó nép igazi vezére volt. De meg is volt erre minden tekintetben a predesztinációja. Abból a nagy rezervoárból emelkedett ki, amely annyi zsenit adott már népünknek. Az orosz-lengyel gettók sötétjéből lépett a világ elé és első lélekzetvételétől az utolsóig, szívének minden dobbanásával értünk, velünk és jövőnkért dolgozott.

Szédületes tudása volt a talmudikus tudományokban. A legkitünőbb író volt, akinek művei tankönyvei lesznek a zsidóságnak. Irodalmi, publicisztikai működésének hatása maradandó és a zseni minden adottságát reprezentálja.

Mint ember pedig a legdrágább és legfinomabb egyéniség volt, akit csak korunk fel tud mutatni. Egyéniségének lenyűgöző bájja volt, szellemének csapongását nehéz volt követni. Áradt belőle a végtelen sok tudás és a soha ki nem fogyó igazi zsidó humor.

Ha tehetségét, tudását más eszme szolgálatába állította volna, vagy más népet szerencsétlenül volna vele, akkor Nobel díjas tudós, vagy egy ország vezére lett volna. Így azonban sokkal több volt. A világ egyik legrégebbi népének, a zsidóságnak volt koro-

názatlan királya és minisztere, akit ez a keménynyaku, de azért nagyjait élvezredek multán is halásan emlegető nép legnagyobbjai közé emelt és bizonyos, hogy élete nem kárával örök időkre szóló emléket emelt a zsidóság szívében.

ÉLETE

A lengyelországi Wyszogrodában született 1860-ban. Gyermekéveit szegény zsidó millióban töltötte el. Törékeny kisfiú volt, amilyen tízezerszámra él a lengyel zsidó gettók szűk uccáiban. Már akkor megcsodálták bámulatos felfogó képességét és tudását. Amikor szülei szegénységük miatt Klotzba költöztek, az ottani földesur, Wrangel báró érdeklődni kezd a nem mindennapi képességű fiú iránt és további iskolázatásáról gondoskodik. Megismeri az európai kultúrát, megtanul németül, franciául és angolul. 19 éves korában már felajánlják neki a lembergi tekintélyes rabbiszéket. De a nagyszerű ajánlatot elutasítja és Varsóba megy, ahol író lesz. Szmolenszky veszi maga mellé és a "Hacetrak" munkatársa lesz. 1885-ben pe-

dig a lap szerkesztője. A héber napilapban külpolitikai cikkek jelennek meg, ami nagy feltűnést keltett, mert erre addig nem volt példa. Sokolow megteremtette a modern héber zsurnalisztikát. Emellett minden erejével a héber irodalomnak él, tárcát, irodalmi tanulmányait új korszakot jelentenek. Így éri meg irodalmi működésének 25. évfordulóját.

KONGRESSZUSI MŰKÖDÉSE

Sokolow csak Herzl fellépte után kapcsolódik be a cionista mozgalomba. Az első bázeli kongresszuson már aktív részt vesz. Mindenkor a gyakorlati kolonizációs cionizmus híve, szemben azokkal, akik politikai téren akarnak eredményt elérni. Ő mondotta az első héber beszédét a kongresszuson és javaslatára mondták ki, hogy a cionista szervezet hivatalos nyelve, a — héber. Wolffsohn halála után ő lesz a szervezet főtitkára, ő szerkeszti először a „Haolam"-ot és tevékeny munkatársa a „Die Welt"-nek. 1909-ben Konstantinápolyba megy Wolffsohnal és itt kezdődik politikai karrierje.

A VILÁGHÁBORU ÉVEIBEN hatalmas nyelvtudása különleges munkakört biztosított számára. Berlinből Londonba költöz-

Togal

gyorsan és biztosan hat

RHEUMA / KÖSZVÉNY

ISIASZ, GRIPPA, IDEG- ÉS FEJFÁJÁS
és minden más hűléses megbetegedésnél

Idült esetekben is meglepő eredmények!
A Togal kiküszöböli a szervezetből
a káros bomlási termékeket.
Csakáljon egy komoly Togal-kurát.
Gyógyszertárakban és Drogeriákban.

zik, ahol rendkívül élénk tevékenységbe kezd. Weizmannal és Tselovval előkészítője a Balfour deklarációnak. Ekkor lesz úgy szólván „külgyminisztere" a cionista szervezetnek. Ő szerzi meg az olasz és francia kormányok hozzájárulását a Balfour deklarációhoz.

Az ő nevéhez fűződik a lengyel és román kormányok szimpátia nyilatkozatainak megszerzése is. 1917-ben kihallgatáson jelenik meg XV. Benedek pápa előtt is, akinek kifejezi a cionizmus célját.

A béketárgyalásokon vitt szerepe külör ragyogó fejezete életének. A béketárgyalásokra kiküldött „Comité Delegations Juifs" elnöke és hallatlan nagy munkát végez, mint a kisebbségi érdekekért harcoló delegációk vezére. Életre hívja a „Jüdische Welthilfskonferenz"-et és rendkívül sokat tesz az úkórán zsidó menekültek érdekében.

A CIONISTA SZERVEZET ELÉNE

1920-ban az executive elnöke lesz. A legtöbb cionista világkongresszus elnöki tisztét is betölti. 1931-ben Weizmann lemondása után a világszervezet elnöke lesz. A Luzerni kongresszuson tavaly a Jewish Agency és cionista világszervezet díszelnökévé választják.

Élete utolsó idejében is állandóan dolgozott, bár nagyon beteg volt és élete utolsó percéig is mindenkor a zsidó nép javáért munkálkodott.

NAHUM SOKOLOW ARDEALBAN.

Először 1925-ben járt Romániában, majd később másodszor 1929-ben. Előbb Clujon volt, majd Oradeára érkezett. A város zsidósága a nagy férfiút megillető tisztelettel fogadta. Az akkori ünneplést, akkor adott interjúját lapunk legközelebbi számában közöljük.

Tel-Avivot függetlenítik Jaffától

A tel-avivi városi tanács és a héber sajtó egyre energikusabban követeli a kormánytól, hogy Tel-Aviv városát és a környék zsidó lakosságát, mely együttvéve kétszáz ezer lélekre rug, teljesen függetlenítse az arab Jaffától. Miután a jaffai arabok világosan megmutatták, hogy nincs innükre békésen együttélési zsidó polgártársakkal. Mindezekelőtt követelik, hogy Tel-Aviv részére saját kikötőt építsenek. A Jarkon torkolatánál máris ideiglenes kirakodási állomást építenek. A tel-avivi városi tanács kijelentette, hogy egyedül viseli az építés költségeit. A tanács a hét folyamán tanácskozássra ül össze a főkörmányzóval ezekben a kérdésekben.

**Legfinomabb
csemege sajt készítéséhez alkalmas**

ארמה" כשר

teioito

kapható

Egger & Co gyárban, Cluj

A monostori főrabbi hechserével ellátva.

PALESZTINA

4000 certifikátot utalt ki a palesztinai kormány

Ez a hír világszerte nagy örömet és meglepetést kelt a zsidóság körében. Nem azért, mert egy fél évre négyezer certifikátot adott ki a palesztinai kormány, mert ez a szám feltétlenül kevés a szükséglethez képest. De a politikai szituáció jelen pillanatában olyan, hogy Wauchope fő kormányzó gesztusa kétszeresen jelentőségteljes. Főleg azért bír rendkívül fontossággal, mivel az arab nacionalisták ultimátumot intéztek a kormányhoz, amelyben azt követelték, hogy azonnal szüntesse be végleg a zsidó bevándorlást. Az angol megbízott nem riadt vissza ettől a fenyegetéstől, hanem éppen ellenkezőleg azzal akart demonstrálni az arab perfidiaival szemben: hogy a zsidó bevándorlás folytonosságát fenntartja és tanujelét adja annak, amit Thomas gyarmatügyi miniszter is hangoztatott az angol alsóház ülésén, mely szerint az angol kormány szilárdan kitart a Balfour deklarációban lefektetett alapelvek mellett.

A négyezer certifikát már a Jewish Agency birtokában van. És ez a mai palesztinai helyzet tekintetbevételével mellett, igen kedvező auspicium és biztos záloga annak, hogy az angolok a jövőben talán még inkább kitartanak a zsidó települések mellett és nem hátrálnak meg sem a palesztinai sem az egyiptomi, vagy szíriai arab nacionalisták túlkapásaival szemben.

ZSIDÓ TŰNTETŐKET ÍTÉLT EL A TEL-AVIVI BÍRÓSÁG. Az Április 17-én lezajlott tüntetések kilenc vádlottja most került a tel-avivi bíróság elé, amely el is ítélte őket. Egy Franko nevű tüntető egy évi fogságot kapott. Négy vádlott egyenként öt havi börtönbüntetést, a többiek egytől-három hónapig terjedő fogságot. Egy Itzhaki nevű illegális bevándorlót két hónapi büntetésnek elszenvedése után kiutasították az országból.

AZ ARABOK ADÓSZTRÁJKOT PROKLAMÁLTA. A palesztinai arab sztrájkbizottságok együttes ülésén elhatározták, hogy május 15-ére általános adófizetési sztrájkot proklamálnak, amelyet mindaddig folytatni fognak, amíg a zsidók bevándorlását be nem szüntetik. Ujabbán nyolc arab falut büntettek meg kollektív pénzbírsággal, mivel azok tüzeseteket okoztak, bombákat dobáltak átvonuló autókra és erdőket rongáltak.

A NYUGTALANSÁG ALÁBHAGY. Az utóbbi időben az arabok zsidóellenes támadásai már napokon át szüneteltek. A politikai feszültség azonban továbbra is tart, mivel a kormány felszólította az arabokat a sztrájk megszüntetésére és a tárgyaló bizottság kiküldésére, amely Londonban a kormánnyal tárgyalni lenne hivatott. Az arab vezetők kijelentették, hogy a sztrájkot tovább folytatják, a delegációt pedig nem küldik ki Londonba mindaddig, amíg a zsidók bevándorlását teljesen be nem szüntetik. A „Palestine Gazette” közli a High Commissioner rendeletét, amely szerint mind azok, akik adó nem fizetésre szólítják fel az arabságot, hat havi fogsággal és 50 font pénzbüntetéssel sújtandók. Az illetékes hatóságok rendelkezésére, Raanana és Kfar Saba kolóniákon a fegyverek lepecsételt raktárát felnyitották és a zsidó telepések között kiosztották. A legutóbbi pénteki napon, amely a mohamedánok ünnepe, a legteljesebb nyugat-

lomban telt el Jeruzsálemben. Ellenben Jaffában rálöttek egy autóbuszra, azonban sebesülés nem történt. Athlitban egy zsidó gyárat felgyújtottak.

NAGY TŰZKÁROKAT OKOZTAK A GYUJTOGATÁSOK. Tízezer fontnál több kárt okoztak az arab tüntetésekkel kapcsolatos tüzesetek. Tel-Avivban egy faraktárt gyújtottak fel, amikor is 5000 font kár mutatkozott. Terményeket halmoztak fel Haifa mellett, amelynek elégetésénél 2000 font kár mutatkozott. Egy timárság gyuladt ki Tel-Avivban, ahol 4000 arab bőr égett el. Ein-Charodban 1000 dunam föld termése égett el, a kár jelentékeny. Egy szállodát is felgyújtottak Tel-Aviv egyik Neve Salom nevű külvárosában. Ezt azonban idejekorán észrevették és eloltották.

Zsidók ültette erdők és ültetvények is károkat szenvedtek az okozott tüzek által. A Mismar-Haemekben 400 fát szakítottak ki a merénylők. A Balfour erdőben is megpróbáltak tüzet okozásával, de idejekorán észrevették.

Jeruzsálemben Bajit Wagen nevű külvárosában éppen akkor leptek meg arabokat, amikor egy sütödét akartak meggyújtani. A rendőrség tüzelt a merénylő arabokra, amelyt azok viszonzottak. Egy arab súlyosan, kettő könnyebben megsebesült.

Kfar-Beruch mellett 1050 dunam föld termését pusztították el. — Nahalal mellett is gyújtogattak és Ein-Charodnál. Alsó Galileában, Kfar-Tabornál a vizellátó állomást gyújtották fel. Kfar-Jehosua mellett egy zsidó őrt megsebesítettek az arabok. A tel-avivi vasútállomáson egy szolgálatot teljesítő Lea Perlman nevű zsidó nőre olyan erővel dobtak egy követ, hogy súlyosan megsebesült. Jeruzsálemben egy Benzín Zilker nevű kereskedőt megsebesítettek, amikor az óvárosban levő üzletét ki akarta nyitni.

A zsidó autóbuszok felvették a rendes forgalmat Jaffa és Tel-Aviv között. A zsidók nem mernek tovább utazni, mint az Anglo-Palesztina bank épülete, viszont az arabok besétálnak Tel-Avivba.

A PHÖNIX BIZTOSÍTÓT PALESZTINÁBAN LIKVIDÁLJÁK. Jeruzsálem. A kormány elrendelte a Phönix biztosító palesztinai fiókjának likvidálását és ennek keretülvitelére egy kormánybiztost nevezett ki, aki a likvidációt végrehajtja.

SEICH-ABREK NEVŰ KOLONIA MELLETT, az Émekben újabb sírkomplexumot ástak ki, amely három emeletes. Találtak görög, arameus és héber nyelvű emléktáblákat. Ugy gondolják, hogy egy a második templom pusztulása utáni évszázadban élt előkelő zsidó család temetkezési helyét találták meg.

KÉT ARAB TŰNTETŐT LELOTT A RENDŐRSÉG. Jaffában újabb incidensek keletkeztek. Amikor a pénteki istentisztelet után a hívők elhagyták a mecseteket, nem akartak széteszteni. A rendőrség ismételt felszólítása után a tömeg fenyegető magatartást tanúsított, aminek láttára a karhatalom kénytelen volt fegyverét használni. Két arab meghalt, nyolc súlyosan megsebesült.

MÁJUS 1-ÉN NEM SZÜNTELT A MUNKA PALESZTINÁBAN. Ellentétben az eddigi szokással, május elsején az összes lapok megjelentek Palesztinában. A Histadrut Haovdim, az általános zsidó munkásszervezet, a jelenlegi palesztinai helyzetre való tekintettel elrendelte, hogy a szállításkor közmunkáknál és javításoknál ne szakítsák meg május elsején sem a munkát. A munka ünnepét csak az ipari üzemekben és az építkezéseknél tartották meg.

Jeruzsálemben megöltek egy rabbit. Jeruzsálemben újabb incidensekre szolgáltatták az óvárosi arab tömegeket, ami szükségessé tette, hogy újabb rendőrsztagokat vezényeljének ki az óváros őrségének megerősítésére. Összeütközésekre került sor, melynek során két zsidót, köztük egy rabbit, lelőttek. Egyes vidéki kolóniákon újabb gyújtogatásokkal próbálkoztak a felbérelt arabok. Jaffában zsidóellenes tüntetés volt, melynek résztvevőit a rendőrség szétszórta. Tekintettel arra, hogy Jeruzsálemben tovább folyik az agitáció az arab csöcselék körében és újabb incidensektől lehet tartani, a fővárosban elrendelték az ostromállapotot és este 6 órától reggel 8 óráig tilos a közlekedés.

EGY MOZDONYVEZETŐ GAZSÁGA. Ejn Charod kolónia mellett elvezető vasutvonalon elégett 70 dunam lábón álló gabona. A nyomozás kiderítette, hogy egy arab mozdonyvezető kiderítette, hogy egy arab mozdonyvezető kiderítette, hogy egy arab mozdonyvezető dobott ki a mozdonyból, amelytől természetesen meggyuladt a termés. A tettet letartóztatták. A hírek szerint azt a „bűnét” akarta ezzel jóvátenni, hogy nem csatlakozott a sztrájkolókhoz.

AZ ARABOK SZTRÁJKJA. A narancsültetvényeken dolgozó arabok is sztrájkolnak, de sztrájkolnak a jaffai kikötőmunkások, az arab kereskedők és taxisoffőrök is. Vannak arab sztrájkőrök is. Így a nagykereskedők, a haifai kikötőmunkások egyrésze s vannak olyan vállalkozók, akik a sztrájk tanácsától egy „hetert” eszközöltek ki, így a kávéosok, gyümölcsárusok és néhány taxisoffőr. Egyik palesztinai olvasónk írja többek között, hogy arab gazdák megkérték a zsidó munkásokat, hogy takarítsák be a termést, mert nekik nem szabad dolgozni és a mezői munka nem halasztható. Így egy helyen nyolc zsidó munkás dolgozik arabnál mint „sabesz-zsidó.” De ez ritkán fordul elő, mert az arab nagyon fősvény és nem szeret pénzt kiadni.

KI TÁMOGATJA AZ ARABOK SZTRÁJKJÁT. A zsidó parasztok szervezete, a „Histadrut-Haikarim” elnöke Mose Smilansky, aki egyike a palesztinai állapotok legjobb ismerőjének kijelentette, hogy a sztrájkot egy külföldi hatalom támogatja, mert az arabok sem szervezni, sem anyagiakban nem bírnák a sztrájkot, amelyhez sok tízezer font szükséges. Szerinte a sztrájk nem veszélyes és a zsidókat rászorítja majd, hogy élelmezésének kérdését is az araboktól függetlenül intézzék, a zsidó gazdasági életnek sem árt, legfeljebb a sztrájkot kísérő erőszakos jelenségek árthatnak.

TIBERIAS KERÜLETBEN LEVŐ ARAB TÖRZS VEZETŐI, a tiberiaszi arab bankigazgatójának vezetésével felkeresték a Tiberias melletti Migdal kolóniát és bocsánatot kértek azokért a felelőtlen arab támadásokért, amelyet a kolónia ellen elkövettek. A támadásnál négy zsidó munkás megsebesült és azt híresztelték, hogy a kolonisták két arab gyereket megöltek. A gyermekeket később megtalálták szüleiknél. A deputáció tagjai kijelentették, hogy ezentúl békeességben akarnak élni zsidó szomszédaikkal és nem ülnek fel többé arab agitátorok meséinek.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Bucureștiben
KATZ orth. restaurant
București, str. Carol 32. I. emelet

KÖZÉLET

A braşovi Schász Chevra immár a harmadik szépen sikerült Szijum ünnepélyét rendezte Lág Boomer napján. Az összes tagok jelenlétében Mincha ima után ültek le a gyönyörűen terített asztalokhoz a Talmud Tóra helyiségében. Az egyes traktátusok befejezése, valamint a Hádronáloch és Kádis elhangzása után kezdődött meg emelkedett hangulatban a vacsora. Deutsch rabbi szépen felépített Charifeszában húzott párhuzamot a Schábesz traktátus eleje és vége között. Beszéltek még Weisz Adolf elnök, Eisenberger és Goldstein Sámuel. Sperber Dávid főrabbi és Zimmermann D. szép Divré Tórákkal szórakoztatták a megjelentekeket. A vacsora a késő esti órákban ért véget. Ezután közgyűlés lett tartva, amely elhatározta, hogy a reggeli Peszuchem tanuláson kívül este Sperber főrabbi a Dáf Jajmit fogja előadni. A Szijum megrendezése és kivitele Mermelstein Benjámín gondnok és József Sándorné érdeme.

Rabbi-esküvő Csapon. Megirtuk, hogy az ardudi főrabbi fia Katz Pinkász Lag-beomerkor tartotta esküvőjét a csapi főrabbi leányával, Chumival. Az esküvőn résztvett a szlovákiai és pod-ruszi rabbikar több, mint harminc tagja és a vőlegényt ünnepeles külsőségek között fogadták. Az estebéknél a csapi hívek több mint kétszázán vettek részt, ahol a munkácsi és kászonyi rabbi valamint az örömapák beszédein kívül a hajnali órákig tartottak az üdvözlések.

A Zs. N. Sz. aradi helyicsoportja szombat este műsoros dienszetet rendezett. A nívós kultúrest a Hatikvahval vette kezdetét, melyet az ujonnan alakított Hazamir dalárda adott elő. Gärtner jiddis bevezető beszédet tartott. Vértés Béláné Mendelssohn és C. Böhm szerzeményeiből énekelt Feiner Bo riska zongorakiséréte mellett. Szegő Nándor komponista néhány darabját játszotta el zongorán. Különösen a „Palesztina-válasz“ aratott nagy sikert. Mencer Tibor héber dalokat és egy Halévi áriát adott elő. Jávor Alfréd színművész Harmath Imre egyik zsidótárgyu költeményét szavalta művésziessé, míg a műsor utolsó és legkiemelt kedőbb száma a 14 éves Josef Léb Vogel éneke volt, akinek hangja és énektudása frappírozta a közönséget. Május 30. és 31-én az aradi Városi Színházban a „Golem“ című operát adja elő a cionista helyicsoport. Az előadás iránt rendkívül élénk érdeklődés nyilvánul meg.

Az iclodi iparos jesiva reorganizálása ügyében népes konferencia volt f. hó 17-én a cluji Sász Chevra imaházban. Braun Henrik iclodi főrabbi talmudi idézetekkel mutatott rá, hogy milyen fontos a zsidó ifjúságot mesterségre nevelni. A cluji zsidó társadalom támogatását kéri a vallásos intézmény talpraállítása érdekében. Dr. Klein Miksa rendkívül nívós beszédben intéz felhívást az iparos jesiva támogatására. Hasonló értelemben szólal fel Fisch Sándor is. A jesivába való felvételek iránti kérelmek Braun Henrik főrabbihoz intézendők, Iclod, Jud. Somes.

A pecicai Wizo röviddel ezelőtt tartotta szezonzáró estélyét, amelyet a közeli chaluc sznif részvétele és értékes közreműködése tett hosszú időkre felejthetetlenné. A közel-múlt napokban Löbl Rózi központi kiküldött látogatta meg a pecicai Wizo asszonyokat. Tiszteletére dr. Harnik Anna elnökasszony lakásán gyűltek össze a Wizo asszonyok és beszámoltak csoportjuk működéséről, majd pedig a vendég kiküldött beszélt a zsidó nőmozgalom céljairól. Löbl Rózi látogatásával egyidejűleg került bemutatásra a helyi mozgóban az „Ígérlet földje“ című palesztinai film, amelynek tartalmát az előadás előtt Berkovits Bernáth ismertette.

A Baia-Marei Jung-Wizo rendszeres gyűlései keretében revüt tartottak: Jakab Mancl, Katz Lulu és Káhán Rózi. Az antiszemitizmusról felolvasást tartott Katz Lulu,

Roboz helyen takarékoskodik,
ha "olcsó" izzólámpát vásárol.

Ha csak pár lejjel többet fizet, jó „TUNGSRAM“ izzólámpát vehet, mely kevés áramot fogyaszt és mégis jobb fényt ad. Legyen minden nap takarékos, használjon kizárólag

TUNGSRAM

IZZÓLÁMPÁK!

Az ardeali Zsidó Árvagondozó cluji helyicsoportja vasárnap tartotta meg a Salom Clubban évi rendes közgyűlését a tagok nagy érdeklődése mellett. Dr. Leitner Fülöp elnök rámutatott a csoport nagyszabású múlt évi tevékenységére és azokra az eredményekre, amelyeket az Árvagondozó helyi csoportja a gondozottak téli felruházása, valamint a tihutai nyaraltatás rendjén elért. Kéri az egyesület tagjait, hogy a gyermek védelem terén reájuk váró állandó nagy feladatokra minden lehetőt kövessenek el. A helyicsoport mély megilletődéssel emlékezett meg dr. Rosenberg Ernőné elhunytáról, akinek korai halála a helyicsoportra nézve külön is veszteség. A titkári jelentést a beteg Grünwald Géza helyett Steiner János terjesztette elő. A pénztári jelentés adatainak ismertetése, valamint a számvizsgáló bizottság jelentésének a felolvasása után az Árvagondozó központja nevében Kelemen Bernát ügyvezető elnök fejezte ki a központ elismerését a vezetőség munkássága iránt. Özv. Neuberger Zsigmondné a Nőegylet, míg Kertész Mártonné a Wizo üdvözlését fejezte ki, a Poale Cedek nevében Erőss János biztosította az Árvagondozót az egyesület teljes támogatásáról. A megejtett választások során a következő tisztikar választott meg: Elnök dr. Leitner Fülöp, díszelnökök özv. Neuberger Zsigmondné, Glasner Akiba főrabbi, dr. Weinberger Mózes főrabbi, társelnökök dr. Lengyel Miklósné, Kertész Mártonné, dr. Rosenberg Ernő, alelnökök Heves Vilmosné, dr. Stern Vilmosné, Kelemen Bernát, dr. Heller József, ellenőrök Boros Samu, Kertész Márton, Sándor Samu, pénztáros, Steiner János, főtitkár Grünwald Géza. A különböző bizottságokba beválasztottak: Grünwald Gézané, Fränkel Duci, László Márta, Kertész Izsóné, dr. Neumann Vilmosné, Bihari Árpádné, Hoffmann Imre, Hoffmann Ferenc, Hoffmann Sándor, Nussbaum Mihály. A megválasztott tisztikart Klein Gyula főfelügyelő, a választási bizottság elnöke üdvözölte, míg a tisztikar nevében dr. Leitner Fülöp elnök köszöntö meg a tagok bizalmát.

Anyák napját és a chaluci hetet ünnepelte a sft. gheorghiei zsidóság. Montag Imrené, a sft. gheorghiei Wizo agilis elnöknőjének irányítása mellett szerdán este gyűlést tartott a sft. gheorghiei zsidóság előkelősége a Wizo Bizottság tanácsstermébe, hogy adózzék a Wizo Keren Kajemeth együttes rendezésében meg tartott Anyák napja és a chaluci

Epilepsziában szenvedők

Végre fölfedezték az ön betegségének is a gyógyszerét. Most végetértek már végre az eszméletlenségi rohamok, a rettenetes görcsös rángatózások. Azok, akik ebben a kegyetlen betegségben szenvedtek, most megszabadultak testi és lelki fájdalmaiktól.

Ami mindenki előtt teljes lehetetlenségnek tűnt, az ma megvalósult: az epilepsziás betegek 90—95 százaléka gyógyítható, hála a híres amerikai „Donhide“ nevű gyógyszernek.

A betegek milliói a világ minden részében az orvosok által az epilepszia összes eseteire előírt „Donhide“ kezelésnek köszönhetik gyógyulásukat.

„Donhide“ kapható a vezérképviselőnél: Császár E. gyógyszerárban Bucuresti, Calea Victoriei 124. Vidékre 200 lej utárvét mellett küldjük.

ci hét ünnepeinek. Ebből az alkalomból megtartott kulturális estélyen dr. Pollák Béla tartott felolvasást méltatva a nap jelentőségét, a bibliai Rachel és Sárát állítva a zsidó anyának mintaképül, míg Fejér Lajos tartalmas előadásában mutatott rá a chaluci mozgalom és ennek kapcsán az országépítés szükségességére és fontosságára. A jelen voltak mindkét előadót lelkesen ünnepezték és a felemelő ünnepség a Hatikvah elénekelésével ért véget. A lelkes Wizo tagok a kibocsájtott levelezőlapok árusítása révén befolyt jelentős összeggel járultak hozzá az országépítés munkájához. F. L.

Az ardeali Zsidó Árvagondozó felkérésére a cluji zsidó iskola GYERMEKNAP-ot rendez, amelynek bevétele a zsidó árvák nyaraltatását fogja szolgálni. Minden zsidó gyermek tartsa testvéri kötelességének, hogy a maga 1 napi uszonna pénzéből járuljon hozzá az árva és szegény gyermekek nyaraltatásához. Az iskolás gyermekek részére tanítóik és hitoktatóik ezen a gyermeknapon előadást fognak tartani az árvagondozás és a zsidó szociális munka jelentőségéről. A gyermekeken kívül a felnőtteknek is kötelességük a maguk adományaival hozzájárulni ahhoz, hogy minél több arra szoruló szegény gyermek részesülhessen a nyaraltatás áldásaiban és testben, lélekben megerősödve térhessen vissza környezetébe. Adományok az Erdélyi Zsidó Árvagondozó helyi csoportjához, vagy Központi Irodájához (Cluj, Str. Paris 28.) juttatandók.

A wizensitzi rebbe betegsége és halála

(Folytatás a 2-ik oldalról.)

Régebben is betegeskedett és gyakran kereste fel a híres fürdőhelyeket és a nagyvárosok professzorait. De azért folyton hível rendelkezésre állott, mert érezte hivatását és elhivatottságát, hiszen ezernyi embernek adott vigaszt és megnyugvást. Nehány héttel ezelőtt új betegség támadta meg, amelyen az orvostudomány nem tudott már segíteni. Hiába volt dr Engel budapesti, dr Elfer és dr Strudza Cluj professzorok az éjt is nappalá tevő „gabbej”-nak, Just Niszannak önfeláldozó ápolása, valamint feleségének a rebbecenek minden erőfeszítése, az oradeai orvosok kal együtt, a nagy szív megszünt dobogni. Halála napján, pénteken még egész nap imádkozott. Ros-chodes lévén, „olétóra” is volt. Vidut mondott, elmondotta

még a Sir-hasirimet is, ajkai folyton imát mormoltak.

Pénteken estefelé sokezer főnyi tömeg özönlött a halállal vívódó főrabbi házához. A családon kívül a hívek sokasága állta körül a betegágát, akikhez még egyszerűen mosolyogva integetett bár, de érezte a közelgő véget. A szombat tisztelőre a vacsorát és a többi szüdeket úgy költötték el, mintha a szomszéd szobában fekvő nagy halott szelleme is az asztalnál ülne velük. — A Szombat Királynője olyan fenség, amely előtt a halálnak is meg kell hajolnia.

Szombaton minden imádkozás után bementek az elhunyt gyermekei és chaszidjainak sorfala között most is „gut sabbeszt” kívántak az elhalt gaonnak.

Tizezer főnyi tömeg temette éjjel tizenkét órától reggel hatig a wizensitzi rabbit

Szombat délután az egész városban elterjedt a híre annak, hogy a nagy temetés még szombat éjjel megtörténik, bár tudott dolog volt, hogy amennyiben vasárnap volna a temetés, legalább még tizezer zsidó zarándokolna Maramuresből és Ardealból, de még külföldről is a végtisztességet megadni. De mert egy nagy caddik mielőbbi elföldelése vallási parancs, ezért döntöttek úgy, hogy rögtön ávdoló után megkezdik az eltemetést.

A bucuresti és budapesti rádiók is bejelentették az elhunyt halálát, a nagy fővárosi lapok is terjedelmes cikkekben emlékeztek meg a halálról.

Szombat este, alig múlt el a szent nap, rendőrkordont vontak a ház elé, mert féltek az óriási tömegtől. Tizezernyi emberből, férfiak, asszonyok, gyermekek állottak a kordon körül, míg akik igazolhatóan behatoltak, azokat beengedték a gyászház udvarára. A nagy halotthoz azonban csak azok mehettek közel, akik jámbor életet folytatnak és előbb a rituális fürdőben voltak.

A nagy udvar fényesen ki volt világítva, de amellet nagy fáklyák égtek és az egész szertartás megrázó volt a jelenlévőkre.

Éjjel egy órakor P. Bancilla prefektus, dr Bledea László polgármester, Danseca Jakab alpolgármester és számos városi korifeus érkezett a gyászházhoz. Közben ácsolták a koporsót, amelyet az elhunyt asztalából, ahol tanult és könyvszekrényének részeiből kalapáltak össze, de úgy, hogy alsó része nem volt hozzászegezve a koporsóhoz.

KIK ÉRKEZTEK?

Az este folyamán az Oradea melletti Sacuenből 150 főnyi bocher érkezett autóbusszokkal a főrabbi vezetésével. Megjött a marghittai főrabbi és éjjel két óra után a Rapiddal hetvenen jöttek át Clujról Glazner főrabbi vezetésével. Sok autó érkezett Aradról és a reghini főrabbi is megérkezett éjjel után egy autóval. Ahol leglelkesebb hível laknak, Maramures környékéről és Sighetről nem tudtak eljutni a temetésre a szombat miatt.

Amikor éjjel két óra tájban kihozták a nagy halottat az udvarra, a női családtagok hangosan sirtak, jajveszékülésük megtöltötte az egész nagy térséget és számosan rosszul lettek közülük, akiket a jelenlévő orvosok első segélyben részesítettek.

Fáklyafény mellett, megcsinálták a hakofékat, miközben a sokezer főnyi tömeg hangosan imádkozott. Gyászbeszéd nem volt és a hakofék után megindult a gyászmenet. Tizezer ember követte a koporsót. Ezren és ezren hangosan sirtak és a lassan meginduló tömegben, sokszáz fiatal ember egymás kezét fogva, láncot alkotott, amelyen belül vitték a nagy caddikot utolsó nyughelyére, a venetiai rabi temetőbe.

Lassan mozgott a tömeg előre. Néma csendben bandukoltak és amikor három óra tájban megeredt a tavaszi zápor, senki sem riadt meg és cuppogó sárban, ázottan és fáradtan érkezett a temetőhöz. Ott hatalmas tumultus volt, mert mindenki be akart jutni a temetőbe, de nem tudott. Hátborzongató volt, amikor hajnalban hatalmas tömeg vitte a koporsót és a fáklyák fénye megvilágította a sokezer zsidó sírkövet, a halottak misztikus birodalmát. Reggel fél hat óra volt, amikor leeresztették a koporsót a sírba. Nem messzire elhunyt anyja oheljétől ásták meg a sírt, amely fölé nagyszabású ohélt fog építeni a wizensitzi udvar.

Holtrafáradtan, csapzottan, kisirt szemekkel és megroggyant térdel mentek haza a zsidó ezrek és már világos reggel volt, amikor vége volt a szomorú szertartásnak. Sokan újra a fürdőbe mentek és azonnal megkezdtek a reggeli ima elmondását.

Reb Szulche Hager, a nagy caddik befejezte földi pályafutását de utódaiban tovább fog folyni a nagy mű és fiai Chaim Meir a wilchovitzi rebbe lesz ezentul feje a nagy tekintélyes dinasztianak Oradeán, míg a jelenleg Amerikában időző Menachem Mendel viseul-i főrabbi, Eliezer wizensitzi és Baruch sereti továbbra is helyükön maradnak.

A MIZRACHI VILÁGSZERVEZET JERUZSÁLEMI KÖZPONTJA átiratot intézett az aradeai Mizrachi országos szervezethez, amely szerint egy tel-avivi selyemgyár több szakmunkást keres, akik amennyiben kötelezik magukat arra, hogy az ottani gyárban legalább egy évig dolgozni fognak, úgy részükre csertitűkátokról gondoskodik, amelyek alapján kívándorolhatnak. Azok a munkások, vagy munkások, akik a szakmában képzetek és megfelelő bizonyítványokkal rendelkeznek és kívándorolni óhajtanak, adják be pályázatukat és jelentkezzenek az aradeai központ titkári hivatalában. (Mizrachi szervezet, Oradea, Piata Mihai Viteazul 11/a) személyesen hétköznaponként délután 11-12 és délután 5 és 6 óra között, ahol bővebb felvilágosításokat kaphatnak.

— HALÁLOZÁS. Kertész Henrik műszaki vállalkozó, a brassói Kertész vascsőudvar alapítója és tulajdonosa 58 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Az elhunyt vállalkozó Brasov közgazdasági életében jelentős szerepet vitt és nevéhez több sikeres gazdasági vállalkozás fűződik. Kertész Henriket feleségén, született Drimmer Masdán kívül gyermekei és kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése a város zsidóságának osztatlan részvéte mellett ment végbe. Koporsójánál dr Deutsch Ernő főrabbi mondott szívbemarkoló gyászbeszédet.

„... Mert rendszeresen használok a kellemesen illatosított Senlaslo (Szt László) fertőtlenítő toalett-szappant”

— Eljegyzés Salamon Marica hegedűművésznőt Sighetről eljegyezte Schuitzer Ignácz Oradeáról, a „Népünk” kiadóhivatali tisztviselője, a Poalé Mizrachi elnöke, — A Brith Hanoar Hamizrachi ezuton kíván sok szerencsét. (Minden külön értesítés helyett.)

— HELYREIGAZÍTÁS. Tördelési hiba folytán lapunk 5-ik oldalán lévő „Starhemberg herceg megbukott” című glosszánk közlésében hasábjának második mondatában tévedés csuszott be. A mondat szószerint így olvasandó: És a Heimwehr, amely Berliner Phoenix biztosító vezér szerint: 400.000 silinget kapott a zsidóktól, új utakon fog hadlani.

MEGHIVÓ

Az Aradeai és Bánati Országos Izraelita Iroda (Nyugati szertartású hitközségek szövetsége) kebelébe tartozó hitközségeknek 1936 május 31-én és június 1-én Lugojon tartandó XII-ik kongresszusára.

Napirend: 1. Vasárnap délután fél 5 órakor ünnepélyes megnyitó istentisztelet a lugoji hitközség templomában. 2. Dr Lenke Manó lugoji főrabbi jubileumának ünneplése. 3. Fél hét órakor a kongresszus ünnepélyes megnyitása a hitközség disztermében. a) Dr. Adorján Ármán, az Orsz. Izr. Iroda elnökének megnyitó beszéde. b) üdvözlések. c) Lax Salvator főtitkár betérjesztli az Iroda évi jelentéseit. 4) Este a lugoji hitközség által rendezendő társas vacsora.

Hétfőn reggel (június 1) fél 10 órakor a kongresszus folytatása: évi jelentés feletti vita, jelentések: államsegélyről, iskolaügyekről, képzőtanfolyamról, tankönyvpályázatról, hitközségi ügyekről. Továbbá: egyéni hitoktatási tanterv, jelentés a dr. Eisler és dr. Vértés alapok pályázatairól a „Federatia Uniunelor Com. Evreesti” megalakulásáról, valamint az 1935 évi számadások és 1936 évi költségvetés jelentése. Indítványok, javaslatok.

Tisztújítás, Elnökség és bizottságok megválasztása 3 évre.

Délután 4 órakor kulturelóadás.

Zsidó testvéri üdvözléssel:

dr. Adorján Ármán, elnök,

Lax Salvator főtitkár

TIP. PASZTOR, ORADEA.